30 ԱՊՐԻԼ 1996 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 77 (1083)

Ազգ

Azg
armenian daily

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ընդունեց Վլադիմիր Կազիմիրովին

Ապրիլի 27-ին ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ընդունեց ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ, ՌԴ նախագահի հատուկ բանագնաց Վլադիմիր Կազիմիրովին։

Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին ադրբեջանա-ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ բանակցությունների առկա վիճակը եւ հեռանկարները։

Հանդիպմանը հայկական կողմից մասնակցեցին ՀՀ նախագահի գլխավոր խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանը, ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի տեղակալ Վարդան Օսկանյանը, ռուսական կողմից ՌԴ արտգործնախարարության ավագ խորհրդական Ստանիսլավ Սեմիվոլոսը, ՌԴ արտգործնախարարության առաջին քարտուղար Սերգեյ Ռեշչիկովը եւ Հայաստանում Ռուսաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Անդրեյ Ուրնովը։

Արտաքին քաղաքականություն

Միջխորհրդարանական վեհաժողովի նստաշրջանը ավարտվեց

ՀՀ ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի երեկվա մամուլի ասուլիսը նվիրված էր ապրիլի 22-26-ը Ստրասբուրգում կայացած Եվրոպայի խորհրդի միջխորհրդարանական վեհաժողովի հերթական նստաշրջանին, որին ՀՀ խորհրդարանական պատվիրակությունը մասնակցում էր հատուկ հրավիրյալի կարգավիճակով։ Այդ կարգավիճակը Հայաստանն ստացել է դեռեւս հունվարին՝ վեհաժողովի նախորդ նստաշրջանում։ Վեհաժողովի նստաշրջանին մասնակցող պատվիրակություններից կազմով ամենամեծը ՌԴ խորհրդարանական պատվիրակությունն էր՝ բաղկացած 18 հոգուց։ ՀՀ պատվիրակությունը գլխավորում էր ԱԺ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Իգիթյանը, պատվիրակության կազմում էին Տեր Հուսիկ Լազարյանը («Հանրապետություն» խմբակցություն), Ֆրունզե Խաչատրյանը (Կոմունիստական կուսակցություն) եւ Գայանե Սարուխանյանը («Շամիրամ» հասարակական-քաղաքական կազմակերպություն)։

Ընդունված կարգի համաձայն, վեհաժողովի նիստին հրավիրվում են մասնակցելու այն երկրի ԱԺ կամ պառլամենտի նախագահը, որի պատվիրակությունն առաջին անգամ է մասնակցում վեհաժողովի նիստին։

Ընթերցողները արդեն ծանոթ են ԱԺ նախագահի ելույթին, իսկ մենք կանդրադառնանք այն երեք դրույթներին, որոնք հատուկ ուշադրության արժանացան ոչ միայն վեհաժողովի նիստում։ Առաջինը ցեղասպանության հարցն էր, երկրորդը՝ ՀՀ իշխանությունների դիրքորոշումը ԼՂ խնդրի կարգավորման շուրջ, որը ինչպես եւ եղել է նախկինում, մնում է նույնը՝ Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը պետք է լուծվի խաղաղ ճանապարհներով, քաղաքական բանակցությունների միջոցով։ Եւ վերջապես երրորդը. Հայաստանի շրջափակումն իրագործվում է ոչ միայն Ադրբեջանի, այլ նաեւ (ենթատեքստային ընկալմամբ) Թուրքիայի կողմից, որը տարածվում է նաեւ մարդասիրական օգնությունների վրա։ Չնայած, որ դա միջազգային կոնվենցիաների կոպիտ խախտում է։

Ըստ պարոն Արարքցյանի, Թուրքիայի ներկայացուցիչը ավելորդ փորձել էր «հերքել» դեռեւս 1993 թվականի հունվարին իր երկրի տարածքով 50 հազար տոննա հացահատիկ Հայաստան ներկրելու փաստով, ինչին անմիջապես հետեւել է այն բացատրությունը, որ Հայաստանը, Եվրոպայից օգնություն ստանալու նպատակով, դիմել է Թուրքիայի ղեկավարությանը՝ հացահատիկի նշված քանակությունը հանրապետություն ներկրելու համար, եւ դա միակ դեպքն է եղել։ Ստրասբուրգում կայացած հանդիպումների առնչությամբ ԱԺ նախագահը մասնավորապես նշեց, որ բոլոր հանդիպումների ընթացքում արծարծվել է Հայաստանին լիարժեք անդամի կարգավիճակ շնորհելու հարցը։

Եվրախորհրդին Հայաստանի անդամակցության հարցը կդրվի մայիսին

Ապրիլի 22-26-ը Ստրասբուրգում կայացած Եվրոպայի խորհրդի Միջխորհրդարանական վեհաժողովի հերթական նստաշրջանին ՀՀ խորհրդարանական պատվիրակությունը մասնակցում էր հատուկ հրավիրյալի կարգավիճակով։ Հայաստանին լիարժեք անդամի կարգավիճակ շնորհելու նպատակով, ՀՀ արտգործնախարար Վահան Փափազյանը արդեն իսկ պաշտոնական դիմում է ներկայացրել։

Երեկ կայացած մամուլի ասուլիսի ընթացքում ՀՀ ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը լրագրողներին հայտնեց, որ մայիս ամսին Նախարարների խորհուրդն այդ նպատակով կդիմի վեհաժողովին։ Սա կլինի առաջին քայլը, որից հետո, ըստ սահմանված կարգի, վեհաժողովը պետք է նշանակի երեք զեկուցողներ, ովքեր տարածաշրջանում լինելուց հետո, պետք է վեհաժողովին ներկայացնեն իրենց զեկուցումները, վեհաժողովն իր հերթին պետք է եզրակացություն կներկայացնի Նախարարների խորհրդին։ Դրական եզրակացության դեպքում Նախարարների խորհուրդն այն պետք է վերադարձնի վեհաժողովին եւ վեհաժողովն էլ, վերջապես, պետք է շնորհի այդ կարգավիճակը։

Կոչում

Վեհափառ Հայրապետը համալսարանի պատվավոր դոկտոր

Անցած շաբաթ օրը Երեւանի պետական համալսարան այցելեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, որտեղ առաջին անգամ ուսանողների առջեւ հանդես եկավ դասախոսությամբ։ Նորին սրբության գիտական ելույթի ունկնդիրները հասարակության աստվածաբանության ֆակուլտետի սաներն էին։

Այնուհետեւ տեղի ունեցավ Վեհափառ Հայրապետին համալսարանի պատվավոր դոկտորի կոչման վկայականը հանձնելու արարողություն, որին նա արժանացել է անցյալ տարի։ Դիպլոմը հանդիսավոր պայմաններում հանձնեց ռեկտոր Ռադիկ Մարտիրոսյանը։ Շնորհակալությամբ ընդունելով այն, Վեհափառ Հայրապետը խոսեց մայր եկեղեցու եւ մայր համալսարանի միջեւ ոսկե կամուրջ գցելու գաղափարի շուրջ, այն կոչելով հայ ժողովրդի կյանքի մի նոր վերածնունդ։

Այնուհետեւ Գարեգին Ա կաթողիկոսը շուրջ ժամուկես զրույց ունեցավ դասախոսների եւ ուսանողների հետ։

Վրաստան

Պատանդների փոխանակում եւ պայթեցում

Ապրիլ 29-ի առավոտյան Խրամ գետի վրա Վրաստանի Մառնեուլ շրջանում, որ սահմանակից է Ադրբեջանին եւ Հայաստանին, պայթեցվել է ավտոկամուրջը։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդմամբ կամուրջին լուրջ վնաս է հասցված։ Երթեւեկությունը դադարեցված է, սակայն զոհեր չկան։

Ինգուր գետի կամրջի մոտ վրացական եւ աբխազական կողմերը կատարել են պատանդների փոխանակություն։ Աբխազական կողմը ազատ է արձակել 6 վրացի ձկնորսի, որոնց նավակները 2 շաբաթ առաջ աբխազական մոտորանավերը քշել էին Օչամչիրա քաղաքի ուղղությամբ։ Վրացական կողմը իր հերթին ազատ է արձակել 5 աբխազ պատանդի։

Կարգավորման ուղիներ

Ուռուս-Մարտանում սպանվել է Չեչնիայի հերթական նախագահը

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, վկայակոչելով Չեչնիայի մոսկվամետ կառավարության ներկայացուցիչներին, հաղորդում է չեչենական Իչքերիայի նախագահի պաշտոնակատար Զելիմխան Յանդարբիեւի զոհվելու մասին։

Յանդարբիեւը, լինելով առաջին փոխնախագահ, Ջոհար Դուդաեւի զոհվելուց հետո ստանձնել էր Իչքերիայի ղեկավարությունը։

Սակայն, Յանդարբիեւի զոհվելու կապակցությամբ անկախ աղբյուրներից դեռեւս տեղեկություններ չեն ստացվել։ Ջոհար Դուդաեւի կողմնակիցները նույնպես այս առնչությամբ պաշտոնական որեւէ հայտարարություն չեն արել։

Չեչնիայում Ռուսաստանի միացյալ զորախմբի հրամանատար գեներալ-լեյտենանտ Տիխոմիրովը, հաղորդելով Յանդարբիեւի զոհվելու լուրը, նշել է, թե սպանությունը տեղի է ունեցել չեչեն դաշտային հրամանատարների միջեւ ծագած վեճի ժամանակ, Ուռուս-Մարտան ավանի մոտ։ Ըստ նույն աղբյուրի, Յանդարբիեւի «խողովակով» էր կատարվում դուդաեւական բանակի դրամական մատակարարումը։

Համաձայն Իչքերիայի սահմանադրության, Յանդարբիեւի մահվան դեպքում, նախագահի պաշտոնը պետք է իրականացներ պառլամենտի խոսնակ Ահյադ Իդիգովը։ Մինչդեռ, չեչեն անջատողականների շրջանում առավել հեղինակություն են վայելում շտաբի պետ Ասլան Մասխադովը եւ նշանավոր կոմանդիր Շամիլ Բասաեւը։ Երբ առաջինի հետ, ըստ չեչենական կարգավորման հանձնաժողովի քարտուղարի, ռուս իշխանությունները հակված են բանակցել, ապա ահաբեկիչ Բասաեւի հետ՝ երբեք։

«Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակիցը Չեչնիայից հաղորդում է Գրոզնու մեջ խռովության նոր [illegible] մասին։

ՕՄՕՆ-ի ջոկատը ապրիլի լույս 29-ի գիշերը շրջափակման մեջ է վերցրել չեչեն գրոհայինների մի խումբ։ Տեղի ունեցած բախման հետեւանքով երկու օմոնական կոնտուզիա են ստացել։ Չեչենական կողմի կորուստները, համաձայն ՕՄՕՆ-ի պետի, 12 սպանված են։ Գրոզնու ցեմենտի գործարանում այրվում են մազութի տարողությունները։

Շարունակվում են մարտերը Վեդենո շրջանում Վեդենո եւ Նիժանսովի բնակավայրերի, եւ Ուռուս-Մարտան շրջանում Գոյսկոյե գյուղի համար։ Դեռեւս գրոհների է ենթարկվում Բամուտ ավանը։

Ապրիլ 29-ի երեկոյան լրանում է ռուսական հրամանատարության կողմից Շալի բնակավայրի մեջ ամրացած չեչեն մարտականներին ներկայացված վերջնագրի ժամկետը։ Վերջնագրի ժամկետը լրանալուց հետո, ֆեդերալ ուժերը մտադիր են սկսել ռազմական գործողություններ։ Այս մասին հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, հենվելով Դոկու Զավգաեւի գլխավորած մոսկվամետ կառավարության լրատվական ծառայության տվյալների վրա։

Ավանը, որտեղ գտնվում են տասնյակ հազարավոր տեղացի բնակիչներ եւ փախստականներ, շրջափակված է ռուսական ուժերի կողմից։ Անցած շաբաթավերջին Շալի ավանին հասցվել էին օդային հարվածներ։

Մերձավոր Արեւելք

Լիբանանյան խնդրում կիրառվել են դիվանագիտություն եւ մի քիչ էլ լազերային տեխնիկա

Միացյալ Նահանգների նախագահ Բիլ Քլինթոնը եւ Իսրայելի վարչապետ Շիմոն Պերեսը ապրիլ 28-ին Սպիտակ Տանը քննարկել են պաշտպանության ոլորտում համագործակցության խնդիրներ։ Երկու երկրների առաջնորդների հերթական հանդիպումը կայանալու է ապրիլ 30-ին։

Վարչապետ Պերեսը հայտարարել է, թե թվականին նախադրյալներ կան Լիբանանի հարավում զինադադարի պահպանման համար։

Ապրիլ 28-ի երեկոյան Բիլ Քլինթոնը հայտարարել է, թե գործադրելու է բոլոր ջանքերը՝ Իսրայելի հակահրթիռային համակարգը բարելավելու համար։ Քլինթոնի ասելով, գալիք տարվա սկզբից ԱՄՆ-ը Իսրայելին մատակարարելու է ԷՖ-15 տիպի կործանիչներ։

Իսրայելի վարչապետ Պերեսը եւ ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Փերրին ստորագրել են համատեղ հայտարարություն՝ հակահրթիռային պաշտպանության բնագավառում համագործակցելու վերաբերյալ։ Մասնավորապես, նախատեսվում է, որ Միացյալ Նահանգները կանոնավորապես Իսրայելին է տրամադրելու Մերձավոր Արեւելքում բոլոր հրթիռների արձակման մասին տիեզերական հետախուզության տվյալները։ Սկսվելու է նաեւ նոր լազերային զենքի համատեղ մշակումը այնպիսի հրթիռների ոչնչացման համար, որոնցով «Հեզբոլլահը» 16 օր շարունակ հարվածներ էր հասցնում Իսրայելի հյուսիսային շրջաններին։ Այդ նպատակների համար «Հեզբոլլահը», որպես կանոն, օգտագործում է կատարելագործված ԲՄ-21 տիպի, ռուսական արտադրության ռեակտիվ ականանետներ։

Ըստ Փերրիի հայտարարության, լազերային նշանառությամբ օժտված զենքի տեղակայումը Իսրայելի տարածքի վրա, սկսվելու է 1997 թվականին։ ԱՄՆ պաշտպանության նախարարի կարծիքով, Իսրայելի եւ Միացյալ Նահանգների համագործակցությունը պաշտպանության բնագավառում պետք է նպաստի Մերձավոր Արեւելքում խաղաղության կայունացմանը։

Նախընտրական

Նյութաբարոյական նեցուկ Ելցինին

Ռուսաստանը եւ «Փարիզյան ակումբ»-ի անդամ վարկատու 20 երկրները համաձայնագիր են ստորագրել Ռուսաստանի ավելի քան 37 միլիարդ դոլար արտաքին պարտքը մարելու ժամանակացույցը վերանայելու շուրջ։ Պարտքի մարման ժամկետը սահմանվել է 25 տարով։ Հիմնական պարտքի մարումն սկսվելու է 2002 թվականին, իսկ մինչ այդ Ռուսաստանը վճարելու է միայն տոկոսները։ Ընթացիկ տարվա մեջ «Փարիզյան ակումբին» է մուծվելու 2 միլիարդ դոլար։

Այս մասին Փարիզում կայացած մամուլի ասուլիսին տեղեկացրել է Ռուսաստանի փոխվարչապետ Օլեգ Դավիդովը։ Նա հայտնել է նաեւ, թե սկզբունքային համաձայնություն է ձեռք բերվել ընթացիկ տարվա մեջ Ռուսաստանը, իբրեւ վարկատու անդամ, «Փարիզյան ակումբի» մեջ ընդգրկելու վերաբերյալ։

Դավիդովի ասելով, ԱՊՀ եւ Երրորդ աշխարհի ունեցած պարտքերը Ռուսաստանին, մեծապես աճում են, եւ այդ հարցերը պետք է լուծվեն «Փարիզյան ակումբի» շրջանակներում։

«Ռոյթր» գործակալությունը «Փարիզյան ակումբի» Ռուսաստանի պարտքի մարման ժամկետը երկարաձգելու քայլը գնահատում է իբրեւ անուղղակի աջակցություն Բորիս Ելցինի նախընտրական արշավին։

«Ակումբի» ներկայացուցիչները նշում են, թե վարկի մարման ժամկետի երկարաձգումը 25 տարով աննախադեպ երեւույթ է։ Նրանք ավելացնում են, թե դա որեւէ կապ չունի Ռուսաստանում նախընտրական արշավի հետ, սակայն Արեւմուտքի կամակրանքը, անտարակույս, Ելցինի կողմն է։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգային

Ազգ

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական Կուսակցության Հիմնադիր Խորհրդի Անդամների Հայտարարությունը

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հիմնադիր խորհրդի անդամներս, մտահոգված «Ազգ» թերթի շուրջ ռուռ լրատվական միջոցների բարձրացրած հասարակության ապակողմնորոշող աղմուկից, ավելի քաղաքական լինելով խնդրո առարկա հարցերին, հայտարարում ենք.

«Ազգ» թերթը 1991 թվականին հիմնադրել, ֆինանսավորել եւ հետագա գործունեությունը նյութապես եւ բարոյապես ապահովել է Ռամկավար ազատական կուսակցությունը: Թերթի Հիմնադիր խորհուրդը կազմել եւ խմբագրին նշանակել է ՌԱԿ Կենտրոնական վարչությունը:

Համոզված ենք, որ մի շարք կազմակերպություններ եւ լրատվական միջոցներ, միակողմանի մոտեցումներ դրսեւորելով, շտապեցին եզրակացություններ անել չփորձելով խորանալ հարցի էության մեջ:

Ի վերջո, վիճելի հարցերը կարող են լուծվել դատարանի միջոցով:

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հիմնադիր խորհրդի անդամներ

Ծաթինյան Սերժ
Կոստանդյան Կարեն
Հակոբյան Կարապետ
Դավիթյան Սեդրակ
Բաղդասարյան Սարմեն
Մանվելյան Արմեն
Վարդանյան Արման
Քոչախյան Պետրոս
Մկրտումյան Էդուարդ
Էորսեֆյան Հովիկ
Պետրոսյան Վարդան
Օհանյան Գագիկ
Գայանյան Եղիա
Խաչատրյան Վիգեն
Սահակյան (Մելս) Սամվել
Բաբայան Լեոն

Երեւան, 26 ապրիլի, 1996 թ.

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական
Կուսակցութիւն
Հիմնադիր խորհուրդ
Որոշարկական թիւ 1
Հայաստանի Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան
Բոլոր Ակումբների Վարչութիւններին

Նկատի ունենալով Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան 18-րդ Ընդհանուր Պատգամաւորական ժողովի որոշումը՝ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւն անդամութեան մասին, ձախողելու գործող Համայրող Խորհուրդը գործադրելով ՌԱԿ Ընդհ. Պատգ. ժողովի որոշումը, իր ներքին անդամից Հայաստանի Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Հիմնադիր Խորհուրդը հետեւեալ կազմով.

01- Միրզախանեան Ռուբէն - ատենապետ
02- Ծաթինեան Սերժ - փոխատենապետ, Եկարեան Ակումբ
03- Կոստանդեան Կարէն - ատենադպիր, Զարթօնք Ակումբ
04- Յակոբեան Կարապետ - դիւանի անդամ
05- Աւետիսեան Յակոբ - «Ազգ» թերթի խմբագիր, դիւանի անդամ, Շողակաթ Ակումբ
06- Դաւիթեան Սեդրակ - Համայրող Խորհրդի անդամ, Շողակաթ Ակումբ
07- Բաղդասարեան Սարմէն- դիւանի անդամ, Զարթօնք Ակումբ
08- Մանուէլեան Արմէն - Համայրող Խորհրդի անդամ, Արմենական Ակումբ
09- Վարդանեան Արման - Արմենական Ակումբ
10- Քոչախեան Պետրոս - ՀՀ Գեր Պատգամաւոր
11- Խաչատրեան Գէորգ - Զարթօնք Ակումբ
12- Մկրտումեան Էդուարդ - Եկարեան Ակումբ
13- Էորսեֆեան Յովիկ - Համայրող Խորհրդի անդամ, Շողակաթ Ակումբ
14- Պետրոսեան Վարդան - ՀՀ Գեր Պատգամաւոր
15- Դանիէլեան Յարութ- Համայրող Խորհրդի անդամ, Շողակաթ Ակումբ
16- Օհանեան Գագիկ- Համայրող Խորհրդի անդամ, Եկարեան Ակումբ
17- Գայանեան Եղիա- Շողակաթեան ատենապետ
18- Ռուզանեան Վարդան- ՌԱԿ Կեդրոնական Վարչութեան անդամ
19- Խաչատրեան Վիգէն- ՀՀ Գեր Պատգամաւոր
20- Սահակեան Մելս (Սամուել) - ՀՀ Գեր Պատգամաւոր
21- Գէորգեան Սիրեկան- Արմենական Ակումբ
22- Բաբայեան Լեւոն- Զարթօնք Ակումբի ատենապետ

Հիմնադիր Խորհուրդը կազմաւորուեց իրենց ընտրութեան ներկայացուած Համայրող Խորհրդի անդամներից Ակումբների ավելիից, ինչպես նաեւ մինչ այդ ոչ մի Ակումբում չներգրաւուած անդամ ընկերներից:

Հիմնադիր Խորհրդի պարտականութիւններն են.

ա- Հայաստանի Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան ծրագրի եւ կանոնադրութեան մշակումն ու ընդունումը:

բ- ՀՌԱԿ-ի գրանցման կազմակերպումը:

գ- ՀՌԱԿ-ի Ա Հանրապետական Պատգամաւորական Ժողովի նախապատրաստումը:

Այս եւեք կէտերի իրագործմամբ ՀՌԱԿ-ի Ա Հանրապետական Պատգամաւորական ժողովի սկզբում Հիմնադիր Խորհուրդը վայր է դնում իր լիազօրութիւնները Հանրապետական Պատգամաւորական Ժողովի առջեւ: Մինչեւ Հանրապետական Պատգամաւորական Ժողովի սկիզբը Հիմնադիր Խորհուրդը համարւում է ՀՌԱԿ-ի բարձրագոյն մարմինը:

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Հիմնադիր Խորհրդի

Ատենադպիր՝
Կ. Կոստանդեան

Ատենապետ՝
Ռ. Միրզախանեան

Ապակողմնորոշված խմբագրակազմը

Ապրիլի 29-ին Ռուբեն Միրզախանյանը, Հակոբ Ավետիքյանը եւ Բեյրութի «Զարթոնք» հրատարակչության տնօրեն Միհրան Մինասյանը հրավիրել էին մամուլի ասուլիս, որտեղ հավաքված լրագրողներին ներկայացրեցին խմբագրակազմի հայտարարությունը՝ ապրիլի 27-ին լույս տեսած «Ազգ» թերթի ներքական համարի կապակցությամբ: Հայտարարության առիթը նաեւ, որ անօրինական ճանաչված հիմնադիր անդամներ Ռուբեն Միրզախանյանն ու Հակոբ Ավետիքյանը հայց են ներկայացրել դատարան: Ասուլիսը ամբողջովին կառուցված էր քաղաքական եզրակացությունների վրա, խնդիրը զզվելի դատողություններով էին: Արդարադատության նախարարության եւ ՌԱԿ ԿՎ թերված փաստական սխալները, որոնք հրապարակվեցին նաեւ մամուլում այդպես էլ լրջմեջ ճշմարտության նյութ չդարձան եւ մամուլի ասուլիսի կազմակերպիչները այդպես էլ չներկայացրեցին հավաստի փաստեր առ այն, որ «Ազգ» թերթն իրոք հիմնադրվել ու ֆինանսավորվել է Կանոնադրության մեջ նշված նախկին հինգ հիմնադիր-անդամների կողմից:

Խմբագրակազմի շատ անդամների, մեր գործընկերների վարքագիծը մարդկային բարոյական չափանիշներով միանգամայն հասկանալի եւ ընդունելի է: Տարիներ շարունակ նրանք աշխատել են Հակոբ Ավետիքյանի ղեկավարությամբ եւ ներկա պայմաններում ցանկանում են թիկունք կանգնել խմբագրին:

Սակայն գոյության ունի նաեւ մեկ այլ ճշմարտություն, փաստերին առնչվող օրինապահական ճանապարհով ցուցաբերելու անհրաժեշտությունը:

«Ազգը» առաջ ներկայացնում է այդ փաստերից երկուսը՝ նախկին գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանի՝ ՌԱԿ ԿՎ ատենապետ Հակոբ Գասպարյանին ուղղված նամակից մի հատված եւ «Ազգ» թերթի 1991 թ. փետրվարի 16-ին լույս տեսած անդրանիկ համարի առջին էջում զետեղված վկայությունը: Թերթի ընթերցողները հարգող համարներում հետևողական կարճ նամակ ծանոթանալու «Ազգը» ՌԱԿ ԿՎ-ին պատկանելը հաստատող այլ փաստաթղթերի:

Երեւան, 15 Սեպտեմբեր 1995

ՌԱԿ Պատկանելի Կեդրոնական Վարչութեան
Ատենապետ՝ Ընկ. Յակոբ Գասպարեան
Սիրելի ընկ. Գասպարեան,

...Յամենայնդէպս, մինչեւ այդ հանգրուանը կը փափաքիմ Ձեր գլխաւորած վարչութեան յանձնել շատ կարգադրութեան եւ արտասովոր արժանի մի քանի պարագայ, յոյս ունենալով, որ անոնք իրենց լուծումը կը ստանան պատշաճ մտածողութեամբ եւ, կամ, գոնէ խորհրդակցութեան կը մղուին վիճակին մէջ.

Առաջին հերթին «Ազգ» թերթի պարագան: Ինչպէս տեղեակ էք պահած Կիպրոսի մէջ, Սեպտեմբեր 3-ին «Ազգի» թուղթի պաշարը սպառեցաւ, այժմ թերթը լոյս կը տեսնէ տպարանի թուղթի հաշւոյն պարտքով: Անմիջականօրէն կարիք կայ 50 թոն թուղթի, որ կարժէ 65 հազար տոլար (1 թոն-1300 տոլար): Ինչպէս անմիջականօրէն քանի որ այդ քանակութիւնը ապահովելու պարագային, ինչպէս հաւանականօրէն ցոյց տուած եմ նախորդ Կեդրոնական Վարչութեան, «Ազգ»-ը ի վիճակի պիտի ըլլայ օրական 7,5 հազարի փոխարէն 15 հազար տպել, որմէ ետք, 2-3 ամսուան ընթացքին մեր եկամուտները այնպէս պիտի ըլլան, որ այլեւս թուղթային խնդիրներ չունենք...

...Երրորդ՝ «Ազգ» թերթի կողմէ առնէն օր գէթի Պոլսոյի գրասենեակ եւ հեռախօս մեր զանազան թերթերուն AT&T-ի միջոցով գրկուող լրատուութիւններուն համար հեռախօսային նոյն ընկերութեան պարտք ենք 2450 տոլար: Եւ քանի որ այդ գումարն արդէն 3 ամիսէ ի վեր չենք վճարած, ապա մենք այլեւս ֆաքս չենք կրնար ղրկել, այլ միայն կընդունինք: Երբ փափաք կայ, որ նախկինին պէս լրատուութիւն եւ տեղեկագիր ղրկենք, պէտք է վճարենք այդ պարտքը, որ միջին հաշուով ամսական 700-800 տոլար ծախս կենթադրէ...

Ընկերական ջերմ ողջոյններով՝
Յ. Աւետիքեան

Ազգ

Ն ԹԻՎ • 1 ՓԵՏՐՎԱՐ 16 1991
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

Արձագանք

Թ. Առաքելյան. «Վերջնականը պետք է լինի դատարանի խոսքը»

Երեկ կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ լրագրող Հակոբ Ասատրյանի այն հարցին, թե ինչպես է ԱԺ նախագահ Բ. Արարքցյանը վերաբերվում «Ազգ» օրաթերթի նկատմամբ կատարված անօրինական գործողություններին, ԱԺ նախագահը մանրամասնորեն պատասխանեց.

Ես դա իմացել եմ արտասահմանում. (չասեմ, որ դրանք այդ գործողությունները միանգամից ուղակեցիք անօրինական, ես իմ վերաբերմունքը կարտահայտեմ) կողմերի փաստարկերին ծանոթ չեմ, իսկ այն նյութերը, որոնք հրապարակվել են պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական մամուլում, ինչ խոսք, հարցեր են առաջացնում, որովհետեւ հակասություններ կան: Անկախ նրանից, թե ես ինչպես եմ վերաբերվում «Ազգ» թերթին (իսկ ես վերապահումներ ունեմ այդ թերթի նկատմամբ), գտնում եմ որ այդպիսի գործողությունները պետք է շատ հիմնավորված լինեն, հստակ պետք է ապացուցվի, որ դա հակասում է մեր օրենքներին եւ, կարծում եմ, վերջնականը պետք է լինի դատարանի խոսքը: Համոզված եմ, որ դատարանը կընդունի հանրապետության օրենքներին համապատասխան որոշում: Եվ խորհրդարանն էլ պատրաստ է անհրաժեշտության դեպքում իրականացնել իր վերահսկողական դերն այս գործում: Բայց օրենքը պետք է խստորեն պահպանվի: Երբ խախտվել է օրենքը, կկիրառվեն համապատասխան միջոցներ, իսկ եթե այդ թերթը չի խախտել օրենքը, անկախ քաղաքական հայացքներից, նա պետք է աշխատի ժողովրդավարության մեր պայմաններում:

Ստեղծվեց ՀՀ ագրարագյուղացիական միությունը

Ապրիլի 27-ին Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի դահլիճում կայացած հիմնադիր համագումարում, որին մասնակցում էին ագրոպարենային համակարգի շուրջ 1200 պատվիրակներ, հիմնվեց «Հայաստանի ագրարագյուղացիական միությունը»: Նորաստեղծ միության խորհրդի նախագահ ընտրվեց «Հայկոոպի» վարչության նախագահի տեղակալ Լյովա Հունանյանը:

Ելույթ ունեցողները համոզմունք հայտնեցին, որ հողի սեփականաշնորհումը Հայաստանում այլընտրանք չուներ, եւ այն իրականացվեց ճիշտ ժամանակին: Սակայն ագրոպարենային համակարգում բարեփոխումները ավարտված չեն: Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության եւ պարենի նախարար Արոս Ոսկանյանի, ներկայումս պետք է հաղթահարել վերամշակման ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման դանդաղ ընթացքը, արագացնել ամբողջ համակարգին սպասարկող ապահովագրական, բանկային, մարկետինգային եւ այլ ծուկայական ենթակառուցվածքների ձեւավորումը, քաղաքակիրթ, իրավական հիմքերի վրա դրվեն բոլոր ոլորտների տնտեսավարող սուբյեկտների իրավահարաբերությունները: Տնտեսավարման նոր պայմաններում առանձնահատուկ կարեւորություն ունի ներքեւից, անմիջական արտադրողներից, նախաձեռնությունների ձեւավորումը: Ըստ նախարարի, այդ ամենի մարմնավորողն ու կենսագործողը պետք է լինի նորաստեղծ միությունը:

Ժամանակի հրամայական է դարձել գյուղատնտեսության եւ ամբողջ ագրոպարենային համակարգի հասարակական կառավարման ինստիտուտների ձեւավորումը, ինչը, նախարարի ասելով, ոչ միայն տնտեսական, այլեւ քաղաքական կարեւորագույն խնդիր է: Եւ հենց այդպիսի կառույց է դիտվում «Հայաստանի ագրարագյուղացիական միությունը»: Այն իր բնականոն գործունեության պայմաններում պետք է նպաստի հանրապետության ագրոպարենային համակարգի առանցքային հիմնախնդիրների լուծմանը:

ԱԺ փոխնախագահ Արա Սահակյանը, ողջունելով նոր միության ստեղծումը, նշեց, որ «Հանրապետություն» միավորման եւ Հայոց համազգային շարժման համար այս հասարակական կազմակերպության ստեղծումը չափազանց կարեւոր է: Ըստ նրա, արդյունաբերողների շրջանում ձեւավորվել է լիդերների մի շերտ, որոնց հասարակության մեջ ճանաչում են անունով:

-Այս կազմակերպության շրջանակներում մենք, իրոք, հասարակությունը իր ամբողջության մեջ ռեֆորմացիայի ենթարկող ուժ, համոզված ենք, որ կարճ ժամանակահատվածում կառաջնանան նոր լիդերներ, -ասաց նա:

Այս առումով, ըստ պրն. Սահակյանի, ՀԱՄ-ը կարող է հանրապետության օրենսդիր մարմնի մեծամասնությունը կազմող միավորման աջակցությունն ակնկալել: Իրավական պաշտպանության հնարավորությունների շրջանակներում նորաստեղծ միությունը պետք է կարողանա սինթեզել օրենսդիրին եւ կառավարությանը գյուղացիության խնդիրների լուծմանը նպաստող օրենքներ, որոշումներ եւ քաղաքականություն իրականացնել:

Ըստ պրն. Սահակյանի, ՀՀՇ վարչությունը այս աճմանը նորաստեղծ միությունից ակնկալում է քաղաքական գործընկերոջ դերակատարություն, կուսակցությունը համայնքային ընտրություններում ամենայն աջակցություն կցուցաբերի (թե քաղաքական, թե կազմակերպչական), որպեսզի միությունը իր ներկայացուցչությունն ունենա համայնքներում: Համագումարում ելույթ ունեցան ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը: Համագումարին մասնակցում էր նաեւ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանը:

«ԱԶԳ»
ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ձ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
Ռամկավար Ազատական Կուսակցության
Ներկայացուցչություն
հասարակական կազմակերպություն
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ընդ. եւ տպագրական
ԴՊՎԱՐ ԴԱՆԱՍԵՆԱՆ
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
Տպված «Ազգ»-ին պատկանող է
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ
Հեռախոս 524635
«AZG»
LIBERAL DEMOCRATIC DAILY
Editorial board
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հայաշխարհ

Ճամփորդական էսսե

Անին մենության մեջ

Այդ օրն էլ լուսացավ, ինչպես մյուսները: Երկինքը բավական անձրեւ է մաղում: Մեր մեքենան շարժվում էր դեպի Գյումրի, որտեղից մենք պետք է անցնեինք Թուրքիայի սահմանը, այնուհետեւ շարժվեցինք դեպի Կարս եւ երեկ բույլ տային՝ Անի: Մենք ուղեւորվում էինք Կարս՝ ղեկավարելու հայկական խորհրդարանական պատվիրակությանը, որը Ազգային Ժողովի փոխնախագահ Արա Սահակյանի գլխավորությամբ մեկ շաբաթ առաջ մեկնել էր Ստամբուլ: Ես շատ անհանգիստ էի, քանի որ վստահ չէի, որ ինձ բույլ կտային անցնել թուրքական սահմանը: Որքան մենք մոտենում էինք սահմանին, այնքան սիրտս ավելի ուժգին էր բաբախում եւ Կարսն ու Անին թվում էին անսահմանափակ երազ, ինչպես եղել էր ինձանից առաջ ծնվածների, իմ պապի եւ հորս համար: Ես ոչինչ չէի նկատում շուրջս, ինձ մտահոգում էր միայն մի բան. ես պետք է տեսնեի Անին, որին ծանոթ էի միայն պատմության դասագրքերից: Վերջապես հեռվում երեւաց սահմանանցման կետը եւ շուտով մեր մեքենան կանգ առավ: Բարձր սյան վրա բարձրացվեց մեր Հանրապետության դրոշը եւ մի քանի րոպե անց մեզ մոտեցավ թուրքական մի մեքենա:

Մեքենայից իջնող թուրքերը, չգիտես ինչու, ունեին ոչ սովորական դիմագծեր: Ես մեքենայից լսում էի, թե ինչպես էր հայրս ասում, որ ես թուրքերեն գիտեմ եւ խնդրում էր բույլ տալ Կարս մտնել: Երկարատեւ սպասումներից հետո վերջապես մենք շարժվեցինք թուրքական մեքենայի ետեւից: Այդ պահին ինձ թվաց, որ ես աշխարհի ամենաերջանիկ հայն եմ, քանի որ քառասուն րոպե անց պետք է տեսնեմ Անին: Սահմանի անմիջապես եզրին Արփաչայի կիսանդրին էր, որը կարծես դրված էր սրաինեցնելու համար: Ամբողջ ճանապարհին իմ սրտում մի դատարկ կսկիծ էր զգում անբացատրելի, ծանր մի զգացողություն:

Գիտեք ի՞նչն էր ամենաահեստավորը: Սահմանն անցնելու պես քարքարոտ սարահարթին հայտարված սեւահող հարթավայրեր: Ես մտածեցի, որ նույնիսկ մեզ բաժին ընկած մի բուռ աշխարհի մեջ էլ մենք անբախտ ենք: Սակայն ասում են, որ Աստված ստատողամաք է տալիս նրանց ում սիրում է: Այս միտքը ինձ մի փոքր փարատեց: Հարթավայրերը մնացել էին անմշակ, իսկ գյուղերը հողածածկ տնակներով, որոնց թուրքերը անվանում էին օդա: Կարծես ամեն ինչ մնացել էր նույնը, ինչպես 100 տարի առաջ:

Կարսը մի փոքրիկ քաղաք էր գածրահարկ տներով, որոնց ճարտարապետական ոճի մեջ զգնվում էր հայկական շունչը: Բարձր բլրի վրա կանգնած էր Կարսի բերդը, որն առանց կռվի, առաջին Հանրապետության երեւելիների կողմից ողղակի հենց այնպես տրվեց թուրքերին: Բլրի ստորոտում փառահեղ կանգուն էր, իսկ նրանից քիչ հեռու Առաքելոց եկեղեցին, որը կարծես էր մնացել որեւէ հայի հավասավոր աչքի:

Մենք մեկնեցինք օդանավակայան, որտեղ դիմավորելով հայկական պատվիրակությանը, շարժվեցինք Անի: Բայց ճանապարհորդությունը ինձ թվաց շատ երկար, որը երեւի իմ անհամբերությունից էր: Մինչեւ Անի հասնելը մենք մի քանի գյուղերի հանդիպեցինք, որոնց ընդհանուր տեսքի մեջ, չգիտես ինչու, գերիշխում էին սոխսակ եւ կապույտ գույները: Շատ ցավում եմ, որ չեմ հիշում Անիի ամենամոտ գտնվող գյուղին անունը: Հիշում եմ, անդամած եղանակ էր եւ կարծես ուզում էր ներդաշնակ լինել մեր սրտերի հետ: Երբ մենք վերջապես Անիին մոտ էինք, ես ամբողջ մարմնով դող զգացի: Ես վախենում էի Անիից, վախենում էի, որ երազ էր, ես կարող էի արթնանալ ամեն րոպե: Անին ինձ հիացնում էր այն հեքիաթային դղյակները, որոնք շրջակայքից էին պատրաստված: Պարիսպների անմիջապես կողքին մի ցուցասախտակ էր դրված, որի վրա անգլերենով գրված էր Անի քաղաքի պատմությունը: Մենք շատ զարմացանք, երբ քաղաքի ամբողջ պատմության մեջ չհանդիպեցինք «հայ» անունը: Սակայն ինչ ասեմ, թող ես լռեմ, քարերն իրենք կխոսեն: Մուտքի մոտ պարսպի վրա մի նշան գրավեց իմ ուշադրությունը եւ ես մի հարց ուղղեցի հայրիկիս. «Ի՞նչ գիրծ ունի այստեղ ֆաշիզմի խորհրդանիշը»: Հայրս բացատրեց, որ դա հավերժության խորհրդանիշն է, արեւական ժողովրդի նշանը, որը հետագայում ֆաշիզմի խորհրդանիշն է դարձել: Երբ մենք քայլում էինք քաղաքի փողոցներով եւ նայում էինք ավերակ դարձած տներին, ես պատկերացրեցի, թե ինչպես էին հայ երիտասարդները ապրել այս տներում, սովորել, սիրել... որի սիրտն ավելի արագ է բաբախել, երբ տեսել է հարեւանի աղջկան:

Եւ հանկարծ Անին կենդանացավ իմ աչքերի առջեւ: Արցունքները խեղդեցին ինձ: Ես համբուրեցի եկեղեցու պատը, որի վրա գուցե եւ ինչ-որ մեկը 700 տարի առաջ բռել էր եւ լաց եղա: Իմ կողքին կանգնած թուրք ուսիկանը, որի անունը կարծեմ Քերիմ էր, շատ զարմացավ, երբ տեսավ իր արցունքները: Ես նրան հանգստացնելու համար ասացի, որ ինձ չնեղացրել, ուղղակի «gok seviorum», որը հայերեն նշանակում է «շատ եմ սիրում»: Նրա աչքերն անտարբեր ժպտացին: Նրան չէին հուզում Աստվածային քաղաքի ավերակները, նրան հուզում էր միայն հողը, որի վրա կառուցված էր Անին: Միեւնույն ժամանակ, գուցե ինձ թվաց, ես նրա աչքերում մեղքի զգացում տեսա եւ ես չատեցի նրան, ախր որ նա էլ իր ազգի զավակն էր:

Մենք մոտ փառեցինք Մայր տաճարում, քանի որ ավերած տաճարը տաճար է դարձել, տաղալված կտորը վերածին Աստված:

Ես հասկացա, որ Անին գեղեցկության քաղաք է եղել, իսկ գեղեցկությունը անպաշտպան է, մտածում էի ես: Բայց գեղեցկություն ստեղծող ժողովուրդը պարտավոր է պաշտպանելու իր ստեղծածը: Մեն այսօր ոչինչ չենք կարող անել Անին վերադարձնելու համար: Միակը, որ կարող ենք անել եւ ոչ միայն կարող ենք, այլեւ պարտավոր ենք, դա ամուր պետության ստեղծելն է: Միայն այն դեպքում Անին կմտնենք մեզ:

Այս ամենի մեջ անսահման տխուր մի բան կար: Մենք հեռանում էինք, իսկ Անին մնում էր միայնության մեջ... Ինչպես մոր կորցրած երեխա:

ԼՈՒՍԻ ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Սփյուռք

Հանդիպումներ հունահայ համայնքի հետ

ԱՐԳԱՄ ԱՅՎԱԶՅԱՆ - պատմաբան, մատենագետ, լրագրող: Ծնվել է 1947թ., Նախիջեւանի Արինջ գյուղում: Միջնակարգն ավարտել է հայրենի գյուղում, բարձրագույնը՝ Երեւանում:

Երկար տարիներ աշխատել է ՀՀ տողիգրաֆ արդյունաբերությունում, հանրապետության հուշարձանների պահպանության վարչությունում, ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտում: Այժմ աշխատում է ազգագրության ինստիտուտում, ավագ գիտաշխատող է:

1965թ.ից զբաղվում է հայրենի երկրամասի պատմաճարտարապետական ժառանգության, նրա պատմության ու մշակույթի, արվեստի ու վիմագրության ուսումնասիրությամբ: Հեղինակ է ավելի քան 80 գիտական հոդվածների ու 10 գրքերի: Գիտական զեկուցումներով մասնակցել է մի շարք միջազգային գիտաժողովների: Մասնագետների եւ ընթերցողների շրջանում հանրաճանոթ են նրա «Նախիջեւանի պատմաճարտարապետական հուշարձանները» (1987), «Հայկական ճարտարապետության Նախիջեւանի ԻԽՍՀ հուշարձանները» (ռուսերեն, 1981), «Ջուղա», «Ագուլիս» (1984), «Նախիջեւանի ԻԽՍՀ հայկական հուշարձանները, համահավաք ցուցակ» (1986), «Նախիջեւանի կոթողային հուշարձաններն ու պատկերաքանդակները» (1987), «Նախիջեւանի պատմական հուշարձանները» (անգլերեն, Միչիգան, 1990), «Ջուղա» (ռուսերեն, անգլերեն 1990), «Նախիջեւան. գիրք հուշարձանաց» (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, 1990), «Ջուղայի խաչքարերը» (հայերեն, անգլերեն, 1993) մենագրությունները:

Պատմաբան Արգամ Այվազյանի անունը մասնագետներին եւ ընթերցողներին քաջ հայտնի է Նախիջեւանի պատմության եւ մշակույթի մասին պատմող մեկ տասնյակից ավել գրքերով եւ մենագրություններով, բազմաթիվ հոդվածներով: Այդ աշխատանքները ժամանակին խզեցին խորհրդային տասնամյակներում տիրող անտարբեր եւ հանցանքավոր այն լռությունը, որի ընձեռած պայմաններում խորհրդային Ադրբեջանը պետական մակարդակով իրագործում էր հայերիս պատմական հայրենիքի այդ հատվածի հայ բնակչության եւ ամբողջական ցեղասպանության եւ մշակույթի հուշարձանների ոչնչացման իր նորագործ ծրագիրը: Ճանաչված գիտնականը Նախիջեւանի պատմությանը եւ մշակույթին առնչվող զեկուցումներով բազմիցս հանդես է եկել նաեւ հանրապետական եւ միջազգային գիտաժողովներում, մեր հայրենակիցներին եւ օտարներին ներկայացրել Նախիջեւանի հիմնախնդիրը:

Վերջերս հունահայ առաջնորդարանի հրավերով գտնվելով Հունաստանում Հայաստանի ԳԱԱ հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Արգամ Այվազյանը հետաքրքիր հանդիպումներ ունեցավ երկրի հայ համայնքի հետ, որոնց առիթով զրուցում եմ պատմաբանի հետ:

Միջոցառումները նախաձեռնել էր Համազգային մշակութային միությունը: Դասախոսություններով հանդես եկա երկրի երկու հայաշատ քաղաքներում՝ Աթենքում եւ Սալոնիկում: Աթենքում կարդացի «Հայաստանի Քրիստոնեական ճարտարապետությունը», «Հայ-հունական մշակութային առնչությունները», «Հայաստանի արձանագրությունները եւ հունական համայնքը» դասախոսությունները, իսկ Սալոնիկում՝ «Հայկական խաչքարերը» դասախոսությունը: Անցյալ տարի «Նախիջեւանի պատմաճարտարապետական հուշարձանները» վերտառությամբ դասախոսություն եմ կարդացել Աթենքում:

Իսկ ինչպիսի՞ արձագանք ունեցան, ինչպե՞ս ընդունվեցին կազմակերպված միջոցառումները:

Դասախոսություններին ներկա էին լինում ոչ միայն մեծ թվով հայեր, այլեւ մեր ժողովրդի պատմությամբ եւ մշակույթով հետաքրքրվող հույներ: Դասախոսությունները զուգակցվում էին հայ մշակույթին նվիրված, մասնավորապես, իմ հեղինակած գրքերի ցուցահանդես-վաճառքով, որոնք հաջողությամբ էին անցնում: Միջոցառումներից մեկը զուգադիպեց ծննդյան տոներին եւ անցավ հատուկ ծիսական արարողությամբ: Տեղի պարբերականներն հոդվածներ տպագրեցին հանդիպումների առիթով:

-Ի՞նչ տպավորություն թողեց հունահայ համայնքը:

Համայնքն այսօր ընդգրկում է 10-12 հազար մարդ, որոնք հիմնականում ապրում են Աթենքում եւ Սալոնիկում: Այդ քաղաքների հայությունը, ի տարբերություն սակավահայ շրջանների, օրինակ՝ Թրակիայի եւ Մակեդոնիայի, բավական գործուն ազգային-մշակութային կյանքով է ապրում: Դրան մեծապես նպաստում են Համազգային եւ Թեքեյան մշակութային միությունները, սփյուռքահայ մյուս կազմակերպությունները: Գրեթե ամեն օր որեւէ հետաքրքիր միջոցառում էր կազմակերպվում: Ուզում եմ հատկապես նշել Համազգայինի երիտասարդ կազմի՝ Աբենի վարչության ատենապետուհի Անայիս Հովսեփյանի, վարչության անդամներ Դանիել Դանիելյանի, Նելլի Չանիկյանի, Քերոբ Եզնիկյանի, Վիկի Խայաստրյանի, Սալոնիկի ատենապետուհի Տիրուհի Գալֆայանի եւ այլոց խանդավառ, հայանպաստ գործունեության մասին եւ օգտվելով առիթից խորին երախտագիտությունս հայտնել ինչպես նրանց, այնպես էլ հունահայ հոգեւոր առաջնորդ, գերաշնորհ Սահակ արքեպիսկոպոս Այվազյանին:

Ուրախությամբ ուզում եմ նշել, որ, գտնվելով Հունաստանում, շոշափելիորեն զգացի մեր երկրների վերջին հինգ տարիների համատեղ դիվանագիտական աշխատանքի արդյունքները՝ ինչպես Հայաստանի եւ Հունաստանի միջեւ զարգացող հարաբերությունների, այնպես էլ հունահայ համայնքի եւ մայր հայրենիքի միջեւ կապերի ուժեղացման ոլորտներում: Այս առումով մեծապես զգալի է նաեւ այն աշխատանքը, որ կատարում է Հունաստանում Հայաստանի դեսպանատունը եւ անձամբ դեսպան Արման Կիրակոսյանը, որի մասին համակրանքով էին արտահայտվում ինչպես հայկական, այնպես էլ հունական շրջանակներում:

-Ուրիշ ինչո՞վ նշանավորվեց Ձեր այցելությունը:

Վերոհիշյալ դասախոսություններն առիթ հանդիսացան «Ազատ օր» օրաթերթի ամենօրյա օրացույցի այս տարվա համարն ամբողջությամբ Նախիջեւանին նվիրելուն. հրատարակված 12 էջանոց մեծադիր պատի օրացույցի յուրաքանչյուր էջում պատկերված է Նախիջեւանի նշանավոր պատմական հուշարձաններից մեկի իմ կողմից տրամադրված գունավոր լուսապատկերը, ինչպես նաեւ ծանուցով Նախիջեւանցի ազգային քաղաքական մի գործչի լուսանկարը կենսագրականի հետ: Կարծում եմ, հանդիպումները բավականին արդյունավետ էին:

Վերջում կուզեի ցանկություն հայտնել, որ հայ գիտնականները, տարբեր առիթներով արտասահմանում գտնվելիս պետք առիթն օգտագործենք սփյուռքի տվյալ հատվածին, ընդհանրապես հայապահպանության գործին օգտակար լինելու մեր պարտքը կատարելու համար:

ԱՐՏԱՎ ԱՎԵՐՅԱՆ

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ակադեմիա. ընտրությունները կայացան

ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ընդհանուր ժողովում տեղի ունեցան ակադեմիկոսների ընտրություններ: Առաջին անգամ այդ կոչմանը հավակնեցին միայն գիտության դոկտորներն ու թեկնածուները, քանի որ ամիսներ առաջ ակադեմիայի կանոնադրության մեջ կատարված փոփոխության համաձայն թղթակից-անդամի կոչումը վերացավ եւ այդ կոչումը վաստակած բոլոր գիտնականները դարձան ակադեմիկոսներ:

Սույն ընտրություններում առաջարկված 30 տեղերի համար ներկայացվել էր 185 հայտ: Ակադեմիկոսներից բաղկացած փորձագիտական հանձնաժողովների գաղտնի քվեարկությամբ երախավորվելուց հետո ակադեմիկոսի կոչման հավակնորդները ենթարկվեցին երկրորդ «մենության»: Հիշյալ 30 տեղերից թափուր մնացին 7-ը, որոշ մասնագիտությունների բնագավառում ակադեմիկոսները չկարողացան կողմնորոշվել եւ ընտրությունները այդ մասնագիտությունների գծով, կարելի է ասել, չկայացան:

Ստորեւ ներկայացնում ենք Հայաստանի Հանրապետության նորընտիր ակադեմիկոսներին:

Ֆիզիկամաթեմատիկական եւ տեխնիկական գիտությունների բաժանմունք

Մեխանիկա
1. Աղալովյան Լենսեր
2. Չաղոյան Մեսրոպ

Ֆիզիկա
1. Ամատունի Անդրեյ
2. Ղազարյան Էդուարդ
3. Յուզբաշյան Էդվարդ

Աստղաֆիզիկա եւ աստղագիտություն
1. Խաչիկյան Էդուարդ

Ռադիոֆիզիկա եւ էլեկտրոնիկա
1. Չիլինգարյան Յուրի
2. Քոչարյան Կարեն

Ինֆորմատիկա եւ հաշվողական տեխնիկա
1. Խաչատրյան Գուրգեն
2. Շուքուրյան Սամվել

Երկրաբանություն, երկրաֆիզիկա եւ ինժեներային սեյսմոլոգիա
1. Խաչիյան Էդուարդ
2. Տրբաշյան Ռուբեն

Բնական գիտությունների բաժանմունք

Քիմիա
1. Ավետիսյան Աիդա
2. Բեղանյան Շալիկո

Բժշկագիտություն եւ բժշկություն
1. Ադամյան Կառլեն
2. Նազարով Լեմիկ

Կենսաբանություն
1. Պողոսյան Կարեն

Հումանիտար գիտությունների բաժանմունք

Պատմություն
1. Միքայելյան Վարդգես

Լեզվաբանություն
1. Աբրահամյան Սերգեյ

Գրականագիտություն, գրականություն
1. Գրիգորյան Արամ
2. Մկրտչյան Լեւոն

Փիլիսոփայություն, իրավունք
1. Գեւորգյան Համլետ

Արվեստագիտություն
1. Հարությունյան Վարազդատ

Մենք շնորհավորում ենք նրանց այդ պատվավոր, վաստակած կոչմանն արժանանալու համար եւ հետագա հաջողություններ մաղթում անձնական կյանքում եւ ընտրած բնագավառում՝ ի փառս հայ գիտության եւ մշակույթի բարգավաճման:

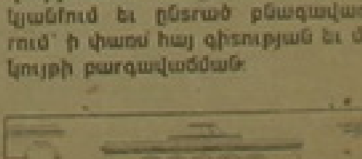

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ «ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏ» ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆ ԺԱՊԱՎԵՆԻՑ

Ռուսական քաղաքականության Բելառուսական խաղաքարտը

Ընդհանուր գծերով ԽՍՀՄ-ը հիշեցնող նոր միության ներկա փուլում, անկախ Ռուսաստանի Պետդումայի կամ նախագահի կողմից «խորհրդի խաղին» առաջինն անելու մրցավազքի վերջնական արդյունքներից, երևույթ, ռազմական կամ ավելի լայն միություններ կազմելու հաջողություններից, Բելառուսի կարևորությունը հետզհետե ավելի է ընդգծվում եվրասիական տարածքներում ընթացող զարգացումներում, կարևորելով նրա դերը թե Արևմուտքի և թե նախկին խորհրդային գործընկերների համար: Սակայն Բելառուսը որոշ առումով նաև Ռուսաստան մուտք գործելու դիվանագիտական դարպասն է, և օտար երկրները նրա այս կիրառությունը նկատում են ոչ միայն ՆԱՏՕ-ի կամ ԱՊՀ հետ ապագա կապ ունեցող ծրագրերում, այլև այնպիսի գործընթացներում, որոնք միայն միջնորդավորված կապեր ունեն համաշխարհային հեղինակությամբ իրադարձությունների հետ:

Այս առումով միջազգայնական կարևոր նշանակություն ուներ ընթացիկ տարվա մարտի առաջին տասնօրյակում Հարավսլավիայի Դաշնային Հանրապետության նախագահի այցը Բելառուսի մայրաքաղաք Մինսկ, որը մեկնաբաններն ու լրագրողները առանձնապես մեծ ուշադրության չարժանացրին: Նախագահներ Զորան Լիլիչը և Ալեքսանդր Լուկաշենկոն այցելեցին մի շարք արդյունաբերական ձեռնարկություններ, անցկացրեցին բանակցությունների շարք և ելույթ ունեցան լրագրողների առաջ:

Բանակցությունների և այցելության ընթացքում ձեռք բերված համաձայնությունների առանցքը ողջ աշխարհի պետությունների եղբայրության գաղափարն էր, ինչը զարմանալի չէ, քանզի երկու երկրներն էլ նոր շրջանում ճգնաժամային փուլ են ապրում, առանձնապես գաղափարախոսության ոլորտում, իսկ համադավանականությունը ամրապնդված ուղղափառական եղբայրության գաղափարով, միշտ ունի այդ լճացումից դուրս բերող ուղեցույց դառնալու:

Բելառուսն այն հանրապետությունն է, որ եղել է Խորհրդային Միության վախճանը փաստագրող Բելովեժյան համաձայնագրերի նախաձեռնողներից, մինչդեռ այժմ հենց նա է ԽՍՀՄ վերականգնման դրոշակակիրը, սակայն դրա համար Մինսկը կարիք ունի իր ձգտումների գաղափարախոսական և քաղաքական պատճառաբանման և հիմնավորման:

Չնայած իր բացառիկ աշխարհագրական դիրքին ո՛չ Ռուսական կայսրությունում և ո՛չ էլ Խորհրդային Միությունում Մինսկը երբեք մշակութային, գիտական, առավել ևս քաղաքական կենտրոն չի եղել: Վարշավան, Լվովը, Կիևը, իսկ խորհրդային ժամանակներում նաև մերձբալթյան մայրաքաղաքները, ընդհանուր ֆոնից առանձնացնող բնութագրիչ գծեր ունեին, մինչդեռ Մինսկը, ինչպես նաև ողջ Բելառուսը առավելապես սերտաճած էր Ռուսաստանին, ինչը որոշ իմաստով հանրապետությանը անդեմ էր դարձնում: Սակայն հենց Խորհրդային Բելառուսիան էր հանդուրժողականության այն բացառիկ գոտին, որին հասու չէր մյուս ազգային հանրապետությունների սնապարծությունը:

Պատմականորեն ձևավորվել էր, որ հենց Բելառուսն ու նրա ժողովուրդն էին ծառայել որպես Ռուսաստանի պաշտպանության առաջին գիծ, երբ վերջինին Արևմուտքից վտանգ էր սպառնացել: Լեհերը, ֆրանսիացիներն ու գերմանացիները իրենց դառը փորձով համոզվել են բելառուսների հայրենասիրության և Մեծ Ռուսիայի նվիրվածության մեջ: Հենց գենետիկորեն սերնդե-սերունդ փոխանցվող իրական ներքին ուժի գիտակցությունն էր օգնել բելառուսներին խույս տալու էթնոկրոնական անհանդուրժողականությունից, որ անկախության ձեռքբերման շրջանում վարակել էր նախկին Միության բոլոր հանրապետություններն առանց բացառության:

Ի տարբերություն հարևան Ուկրաինայի, Բելառուսում ուղղափառ մեծամասնության և կաթոլիկ փոքրամասնության միջև խնդիրներ չծագեցին: Բելառուսական եկեղեցին պահպանեց Մոսկովյան Պատրիարքարանի նկատմամբ իր հավատարմությունը և անգամ 1991-92 թվերին արտաքին որոշ ուժերի կողմից հանրապետությունում ինչ-որ արևմտաուղղվածական էթնոս ստեղծելու արհեստական փորձերը հաջողություն չունեցան:

Առաջին խորհրդային ղեկավարը, որ գլխի ընկավ օգտագործել հանրապետությունների ինքնիշխանությունը միջազգային քաղաքականության մեջ, Իոսիֆ Ստալինն էր: Նա հասավ այն բանին, որ ուկրաինական և բելառուսական ԽՍՀ-ները ՄԱԿ-ում ընդունվեցին մյուս անկախ պետությունների հետ հավասար հիմունքով: Սակայն խորհրդային երկրի գերկենտրոնացված կառուցվածքը սահմանափակում էր այս խաղաքարտի ավելի լայն մասշտաբով կիրառումը, առավել ևս, որ ժամանակի ընթացքում ԽՍՀՄ համար անհրաժեշտ այդ գործառույթներն սկսեցին իրականացնել սոցճամբարի արբանյակները. Չեխոսլովակիան Մերձավոր Արևելքում և ընդհանրապես զենքի մատակարարման բնագավառում, Կուբան Աֆրիկայում և Կենտրոնական Ամերիկայում, Վիետնամը Հարավ-Արևելյան Ասիայում, և այլն:

Մինչդեռ Կրեմլի այժմյան ղեկավարների ընտրությունը թեև պայմանավորված է այլընտրանքի բացակայությամբ, սակայն առավել հաջող է ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին քաղաքականության տեսանկյունից: Քանի դեռ Ելցինի վարչակարգը ստիպված է բավականին երկիմաստ, հաճախ իրարամերժ և դրանով իսկ բավականաչափ բաց դեր խաղալ, որտեղ ժողովրդավարական բարեփոխումների նկատմամբ հակումը Արևմուտքի հետ գործընկերությունում պետք է ներդաշնակի գործադիր իշխանության բացարձակացման և կայսերամետ ձգտումների հետ, Բելառուսին տրված է «չարիքի» միջի-կայսրության դերը, որն իր արտաքին և ներքին քաղաքականությամբ խառնում է [illegible] Եվրոպայի ներդաշնակությունը:

Պատահական չէ, որ միջուկային զենքի դուրսբերման բնագավառում այդքան պատրաստակամ և անգամ հեզ Բելառուսն առաջինն էր, որ կասկածի ենթարկեց Եվրոպայում սովորական սպառազինությունների կրճատման շուրջ ձեռք բերված համաձայնությունների նպատակահարմարությունը: Լենինգրադյան և Կովկասյան ռազմական օկրուգներին վերաբերվող պայմանագրի ռուսական խախտումները ավելի ուշ հետևեցին, երբ Բելառուսն արդեն իր վրա էր վերցրել արևմտյան քննադատության առաջին ալիքը:

– Հենց Բելառուսն է նոր Միության ստեղծման իրական ջատագովը, երբ ոչ պրոլետարական ինտերնացիոնալիզմի սկզբունքով, այլ, համենայնդեպս, ռազմաքաղաքական միասնության խորհրդային ավանդույթներով: Եվ վերջապես, հենց Բելառուսի վրա է դրված Բալկաններում արևմտյան քաղաքականության պայմանական «տրոյական ձիու» դերը:

Ռուսաստանի հետ վերամիավորման տնտեսական պատճառաբանությունը, չնայած մաքսային միության ստեղծման որոշ հաջողություններին, այնուամենայնիվ չարդարացրեց իրեն: Ներկայումս Ռուսաստանն ինքն է գտնվում խոր տնտեսական ճգնաժամի մեջ, և նման իրավիճակում տնտեսական համակարգերի միաձուլումը հազիվ թե նկատելիորեն բարելավեր սոցիալ-տնտեսական իրավիճակն այլ հանրապետություններում: Բացի այդ, հավասար և արդար եղբայրներին՝ պաշտպանելու, նրանց հետ համերաշխության վեհ ձգտումները, ազնվության և ազգային զուտ զգայական ընկալման դեռևս ըմբռնվում են իբրև ազնիվ արարք, իբրև վերադարձ համայնավարական ինտերնացիոնալիզմի շրջանում ճանաչված ռուսական կայսրության փառավոր ավանդույթներին, ինչն ավելի խոր զգացմունքներ է վերհանում և ավելի հզոր պատճառաբանություն է, քան անհոգ գոյության պարզունակ երազանքը:

Մինչդեռ նոր Հարավսլավիայի համար, որը դաշնության նախկին եղբայրների հետ գտնվում է պատերազմի վիճակում, համաեվրոպական մեկուսացումից դուրս գալու այլ ելք չկա, քան համասլավոնական գաղափարը կրողների հետ ռազմավարական միությունը: Միջազգային տնտեսական և քաղաքական շրջափակումը հանրապետությանն այնպիսի վիճակի մեջ է դրել, որի դեպքում միայն գաղափարապես չկողմնորոշված Ռուսաստանը և նրա արբանյակները կարող են ձեռք մեկնել և խախտել միջազգային հանրության սահմանած արգելքները: Իսկ Մոսկվան, գերտերության նախկին դիրքերի վերականգնման աշխարհաքաղաքական հիմքերի որոնումներում չի կարող չզբաղվել ներքին սերբական գործոնով, որ հակադրվում է բացահայտ արևմտամետ դիրքորոշում ունեցող մուսուլմաններին և խորվաթներին:

Սակայն Հարավսլավիայի նախագահի հանդիպումը ոչ թե ընտանիքի ավագի՝ Ռուսաստանի, այլ նրա բելառուս գործընկերոջ հետ: Պաշտոնական Մոսկվան զբաղված էր իր ներքին խնդիրներով՝ չեչենական, ընտրությունների հարցով և այլն, կամ թե նոր աշխարհակարգի որոշման անհնարինության խնդիրներով: Մինչդեռ Մինսկը, որը միջազգային ասպարեզում առաջին դերակատարներից չէ, կարող է իրեն թույլ տալ զուգահեռի մեջ մտնել հարավսլավների հետ, դրանով իսկ քաղաքական բարոմետր ներմուծելով [illegible] ու արտահայտություններ, որոնք հետագայում պետք կգան Ռուսաստանին: Ի վերջո, Ռուսաստանի համար Բելառուսը կարող է դիրքորոշումների նախնական պարզաբանման հարմար միջնորդ ծառայել:

Նախագահների հանդիպումը դիվանագիտության մեջ բավարարելի անկեղծության սահմաններն էր: Նրանց այցելած արդյունաբերական ձեռնարկությունները մասնագիտացված են պաշտպանական արդյունաբերության բնագավառում, իսկ բանակցություններից հետո նախագահ Լուկաշենկոն հստակ ընդգծեց, որ երկու երկրները կհամագործակցեն ոչ միայն ռազմական բնագավառում՝ միանշանակ հասկացնելով, որ ռազմական համագործակցության հարցը վեր է կասկածից:

Զարմանալի չէ, որ Մինսկի հանդիպումից մեկ-երկու օր հետո ռուսական կառավարությունը կրկին ընդունեց Հարավսլավիայի հանդեպ պատժամիջոցները վերացնելու հարցը՝ հստակ ընդգծելով ռազմական համագործակցությունը վերականգնելու իր իրավունքը: Մյուս կողմից, համաշխարհային հանրությունն ավանդականորեն հետևում է Սերբիայի և բոսնիական սերբերի բարձր ղեկավարության արտաքին շփումներին, մինչդեռ հարավսլավական դաշնային ղեկավարությունը կարծես տեսադաշտից դուրս է մնում: Թերևս հենց այդ պատճառով էլ Զորան Լիլիչի և Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի հանդիպումը մեծ ուշադրություն չգրավեց, թեև հենց դրանից հետո էր, որ Ռուսաստանը միակողմանիորեն հանեց Հարավսլավիայի հանդեպ առևտրական արգելքը, այդ թվում նաև զենքի առևտրի ոլորտում:

Դեյթոնյան համաձայնագրերն, անշուշտ, նախկին Հարավսլավիայում որոշ ժամանակով դադարեցրին արյունահեղությունը, սակայն ինչ հավանական է, որ Բելառուսի շնորհիվ համախմբվող սլավոնական առանցքը հարմար պահին չվերանայի բալկանյան խնդիրը և չփորձի վերականգնել կորսված դիրքերը:

ԱՂԱՍԻ ԵՆԳՈՅԱՆ,
թարգմանությունը ռուսերենից
Ալբինայի Սահակյանի

Քաղաքական

Մաքսային միություն

ԱՅՈ, ԹԵ՞ ՈՉ

Ռուսաստանը վերջին մեկ, մեկուկես տարում ակտիվորեն ձգտում է մաքսային միության ստեղծմանը: Որո՞նք են Ռուսաստանի այսպիսի քաղաքականության նպատակները, ինչպիսի՞ հետևանքներ դա կարող է ունենալ Հայաստանի համար:

Արտաքին քաղաքականության շարժառիթներից գլխավորը թերևս եվրոպական միության վտանգավոր ուրվականի ցուցադրումն է, ինչը Արևմուտքին քաղաքական և ֆինանսական առավել մեծ զիջումների է մղում՝ Ռուսաստանի՝ եվրոպական կառույցի մեջ ներգրավվելու առանց մեծ նախապայմանների ֆինանսավորում, առևտրի ռեժիմի մեղմացում:

Ներքին քաղաքականության շարժառիթը կայսրության միասնության՝ ռուսական հասարակության կարոտախտի բավարարումն է: Այդպիսի կարոտախտի գոյության լավագույն ապացույցը Դումայի վերջերս ընդունած որոշումն էր ԽՍՀՄ պահպանման մասին 1991թ. հանրաքվեի վերաբերյալ: Ռուսաստանի նախագահական ընտրություններից առաջ Դումայի այդ որոշումն անմիջապես ուղղված էր լրացուցիչ ձայների հավաքագրմանը:

Մաքսային կամ այլ միության ստեղծման վարվող քաղաքականությունը, նույնպես, նպատակ ունի ընտրողների զգացմունքների բավարարման միջոցով Ելցինին կողմ ձգել լրացուցիչ ընտրողներ: Այդպիսի մեծապետական էյֆորիայի գոյությունը ապացուցում է, որ Ռուսաստանում ցանկացած իշխանության դեպքում ԱՊՀ երկրների անկախությունը վերջնականապես ապահովված չէ:

Տնտեսական շարժառիթը շուկաների որոնումն է: Նախկին ԽՍՀՄ բոլոր հանրապետությունների տնտեսությունը, հատկապես արտադրությունը, ամբողջական վերափոխման կարիք ունի: Եթե նույնիսկ հանրապետություններում գործող նախկին արտադրությունները հրաշքով ամբողջովին վերակառուցվեն, արտադրանքի չնչին մասը միայն կվաճառվի դրսում: Դիցուք, որ ԽՍՀՄ-ի արտահանման գլխավոր բաղադրիչը հումքն էր՝ հատկապես բենզինը:

Ռուսաստանի տնտեսության վերափոխման համար հարյուրավոր միլիարդ դոլարներ են պետք: Իսկ ներդրումների բազան և ծավալը կարելի է մեծացնել ԱՊՀ երկրների հաշվին: Մաքսային միության այդպիսի մեխանիզմն է, քանի որ այն այլ հանրապետություններին պարտադրելով ռուսական մաքսային սահմանները՝ ստիպում է նրանց մեծացնել ներկրումները Ռուսաստանից, ինչը ըստ էության լրացուցիչ ներդրում է ռուսական տնտեսության մեջ:

Մաքսային միությունը փակում է արտասահմանյան ապրանքների մուտքը միության անդամ երկրներ և ստիպում է նրանց գնել ռուսականը: Մաքսային միությունը, օրինակ, ստիպում է մեզ թանկ գնել «Ժիգուլի»՝ համեմատաբար էժան կորեական ավտոմեքենայի փոխարեն, գնել թանկ ռուսական բենզին՝ համեմատաբար էժան իրանականի փոխարեն:

Անդրադառնանք Հայաստանի համար սպասվող հետևանքների՝ մաքսային միությանը միանալու դեպքում: Սպասվող անմիջական տնտեսականի վնասների մասին խոսվեց վերևում: Բայց ակնհայտ են նաև հետագայում սպասվող քաղաքական և տնտեսական անխուսափելի վնասները: Միության մեջ մտնելով և ենթարկվելով առևտրի հովանավորչական ռուսական տարիֆներին, մենք հեռանում ենք միջազգային կազմակերպության (WTO) ազատական կանոններից և դրանով գործնականում բացառում Հայաստանի մուտքը, պատկերավոր ասած, համաշխարհային մաքսային միություն: Որպես հետևանք տուժելու է ոչ միայն առևտուրը, այլև նվազելու են մասնավոր և միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից ներդրումները: Մինչդեռ Հայաստանի տնտեսական վերափոխման համար անհրաժեշտ է մի քանի միլիարդ դոլար, ինչը հնարավոր է իրականացնել գլխավորապես արտասահմանյան ներդրումների միջոցով:

Հայաստանի հնարավոր վարքագիծը: Ինչպիսի՞ն կլինի Հայաստանի վերաբերմունքը մաքսային միությանը: Մինչև այժմ Հայաստանի իշխանությունները չեն միացել վերոհիշյալ միությանը, ինչը նշանակում է նրանց կողմից անդամության հետևանքների բացասական գնահատում:

Մեր վերլուծությունը, նույնպես, խոսում է չմիանալու օգտին: Սակայն ներքին քաղաքական գործընթացները կարող են սասանել իշխանությունների հաստատակամությունը: Հատկապես ընտրությունների ընթացքում ընդդիմությունը կարող է փորձել օգտագործել մաքսային միության խնդիրը՝ Ռուսաստանից օգնություն ստանալու ակնկալիքով:

Հայաստանի կոմկուսի ձգտումը միանալու այդպիսի միությանը կասկած և զարմանք չի հարուցում: Բայց ՀՅԴ-ի վերջին հայտարարությունը հուշում է նաև այլ կուսակցությունների նման դիրքորոշման որդեգրման հնարավորությունը:

Ռուսաստանը, իհարկե, չի հապաղի ընդդիմադիր կուսակցություններին օգտագործել Հայաստանի իշխանությունների վրա ճնշում բանեցնելու նպատակով:

Մաքսային միության գաղափարը, եթե նույնիսկ այն ձևականորեն որոշ չափով առարկայացվի, դժվար թե ապագա ունենա:

Այս գործընթացները կարելի է համեմատել 1993թ. միասնական դրամական տարածքի ստեղծման խնդրի հետ, որը չնայած մեծ աղմուկին, այդպես էլ չկայացավ: Ձախողման պատճառը բնական էր՝ ԱՊՀ երկրների տնտեսական վիճակների և նրանց կողմից իրականացվող բարեփոխումների տեմպերի անհամատեղելիությունը: Բացի այդ, բոլոր միացող հանրապետությունները ձգտում են Ռուսաստանից ստանալ մեծ օգնություն, որը Ռուսաստանը իր ծանր իրավիճակի պատճառով ի վիճակի չէ մատուցել: Ռուսաստանը մեծ չլուծված խնդիրներ ունի իր իսկ ներսում:

Նույն իրողությունները ամենայն հավանականությամբ կգործեն նաև այս դեպքում: Օրինակ, Բելառուսիան, միանալով միությանը, մեծ ֆինանսական օգնության հույս ունի, որը չստանալով հիասթափվելու է:

Բացի այդ, եվրոպական կառույցներում ԱՊՀ երկրների ինտեգրացիայի գործընթացին զուգահեռ կնվազի Ռուսաստանի շուրջ նմանատիպ միության գաղափարի հրապույրը:

Եվրոպական գործընթացի հետևանքով երկրների միջև, այսպես թե այնպես, կհաստատվի ազատ առևտրային ռեժիմ:

ԱՐՏԱՎԱԶԴ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Պաղեստինի Ազգային խորհուրդը հաստատում է Իսրայելի հետ խաղաղ գոյակցության անհրաժեշտությունը

1993 թվականին Պաղեստինի ազատագրական կազմակերպության ղեկավար Յասեր Արաֆաթի եւ Իսրայելի նախկին վարչապետ Իցհակ Ռաբինի միջեւ սկսած բանակցությունների նախնական փուլի արդյունքով ստորագրվեց խաղաղության հիմնական համաձայնագիրը. փոխանակվեցին նաեւ երկու քաղաքական նամակներ Արաֆաթի եւ Ռաբինի միջեւ: Իսրայելի վարչապետն իր նամակում գրեց. «Իսրայելը պատրաստ է ճանաչել Արաֆաթի գլխավորած Պաղեստինի ազատագրական կազմակերպությունը», իսկ Արաֆաթը հայտարարեց. «Պաղեստինի ազատագրական կազմակերպությունը պատրաստ է ճանաչել Իսրայելի գոյության իրավունքը, պարտավորվում է ակտիվորեն մասնակցել մնացյալ տարաձայնությունների լուծման գործին եւ հայտարարում խաղաղ գոյակցության նոր հանգրվանի սկիզբը»: Արաֆաթը նաեւ գրեց. «Պաղեստինցիների հռչակագրի այն հատվածները, որոնք հակասում են քաղաքական նամակի բովանդակությանը, այլեւս հավաստի չեն»: Արաֆաթը նամակում նաեւ խոստանում էր պահանջել Պաղեստինի Ազգային խորհրդից պատրաստ հաստատել հարկ եղած փոփոխությունները հռչակագրում:

Այսպիսով, Արաֆաթը կատարեց իր խոստումը եւ Պաղեստինի Ազգային խորհուրդը՝ վտարանդի պաղեստինցիների պառլամենտը, ձայների մեծամասնությամբ. 54 դեմ եւ 14 ձեռնպահ ձայներով իր հավանությունը տվեց Պաղեստինի հռչակագրի մեջ անհրաժեշտ փոփոխություններ մտցնելու մասին:

Սակայն Ազգային խորհրդի ընդունած բանաձեւով հանդերձ, իրականում Պաղեստինի հռչակագիրը փոփոխության չենթարկվեց, այլ ստեղծվեց հատուկ հանձնախումբ՝ փոփոխությունների նախագիծ պատրաստելու նպատակով: Ազգային խորհուրդը նաեւ դիմում է հանձնախմբին հռչակագրի տեքստից հանել բոլոր այն կետերը, որոնք հակասում են Արաֆաթի քաղաքական նամակի բովանդակությանը:

Պաղեստինի ղեկավարությունը գտնում է, որ այդ աշխատանքի համար կպահանջվի առնվազն 6 ամիս, սակայն Արաֆաթի խորհրդականի կարծիքով, կայացած որոշումն ինքնին կարեւոր քայլ էր: Կարեւոր էր այն առումով, որ Ազգային խորհրդի 504 անդամներ քվեարկեցին ընդունել մի լուծում, ըստ որի, պետք է փոփոխության ենթարկվեն Պաղեստինի ազատագրական կազմակերպության եւ Իսրայելի կառավարության միջեւ փոխանակված նամակների այն դրույթները, որոնք հակասում են Պաղեստինի հռչակագրի կետերին: Խորհրդականի կարծիքով, դա իսկական որոշում է եւ ոչ թե ձեւական փաստաթուղթ, քանի որ ընդունման բանաձեւը երաշխավորվում է Պառլամենտի 504 անդամների տված քվեներով:

Ընդհանուր առմամբ Իսրայելի իշխանությունները նույնպես ընդունում են Պաղեստինի Ազգային խորհրդի բանաձեւը, չնայած այն բանի, որ դա, փաստորեն, Պաղեստինի հռչակագրի լրացումն է: Իսրայելի վարչապետ Շիմոն Պերեսը, որ խաղաղության գործընթացի շարունակման համար հռչակագրի բովանդակության փոփոխությունը կարեւորագույն պայման էր համարում, բարձր գնահատեց այդ որոշումը:

Իսրայելի կառավարության խոսնակն ասում է. «Այդ որոշումը, դրան հաջորդող ցանկացած իրավական գործընթացներից ավելի կարեւոր է: Որոշում է կայացվել վերանայել հակասող դրույթները: Միայն մնացել է գործի տեխնիկական մասը: Ես նույնիսկ չեմ պատկերացնում, որ երբեւիցե նրանք (պաղեստինցիները) կվերանայեն այդ որոշումը»: Իսրայելի կառավարության խոսնակն ավելացնում է. «Պաղեստինի Ազգային խորհուրդը վերացրեց պաղեստինցիների քաղաքականության հիմնական հակասությունները՝ Իսրայելի բնաջնջման մասին պարտավորությունը»: Նա գրում է, որ իսրայելցիները գոհունակությամբ կընդունեն Ազգային խորհրդի որոշումը, հատկապես այն պատճառով, որ որոշումն ընդունված է Լիբանանի եւ Իսրայելի միջեւ բռնկված 16-օրյա պատերազմի ժամանակ: «Այնուամենայնիվ, իսրայելցիները ուշադիր հետեւում են դրա օրինականացման ընթացքին»,- վերջում նշում է խոսնակը:

Անշուշտ, Իսրայելում կան նաեւ այլ տեսակետներ: Խաղաղության ընթացքը վերահսկող հանձնախումբը, որ ուշի-ուշով հետեւում է Իսրայել-Պաղեստին համաձայնագրի կատարմանը, այն կարծիքին է, որ դա, թեեւ կարեւոր քայլ էր, սակայն դրանով չի իրականացվում Արաֆաթի խոստումն այն մասին, որ մինչեւ մայիսի 7-ը պետք է վավերացվեր հռչակագրի լրացումը: Իսկ Իսրայելի կառավարության ընդդիմադիր կուսակցությունը՝ «Լիկուդը» խստագույնս քննադատել է Պաղեստինի պառլամենտի բանաձեւը:

Վաշինգտոնում Իսրայելի նախկին դեսպան, «Լիկուդ» կուսակցության արտաքին քաղաքականության գլխավոր ճարտարապետ Շովալը նշում է, որ ընդունված բանաձեւը բավարար չէ եւ չի համապատասխանում տրված խոստումներին. այն պաշտոնապես չի փոխում Պաղեստինի ազատագրական կազմակերպության հետապնդած նպատակները: Շովալի կարծիքով, այն Արաֆաթի եւ Պերեսի միջեւ ձեռք բերված համաձայնության հետեւանք է՝ Իսրայելում մայիսի վերջերին տեղի ունեցող ընտրություններում «աշխատավորական» կուսակցության հաղթանակը երաշխավորելու համար:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իսրայելը պատրաստվում է Հեբրոնից դուրս գալ ընտրություններից առաջ

Իսրայելական բանակը մտադիր է մայիսի 29-ին կայանալիք ազգային ընտրությունների նախօրեին Հեբրոնի արվարձան Վեստ Բանկից մասամբ դուրս բերել իր զորքերը: Այս մասին հայտնել է Իսրայելի պաշտպանության նախարարը: Բանակի պաշտոնական ներկայացուցիչները ասել են, թե վարչապետ Շիմոն Պերեսը հրամայել է առանց Պաղեստինի նախագահ Յասեր Արաֆաթի թույլտվության քանդել ապօրինաբար կառուցված տները: Իսրայելի կողմից պարբերաբար ձեռնարկվող տների քանդումը հարուցում է պաղեստինցի սեփականատերերի բողոքը:

Իսրայելի եւ Պաղեստինի միջեւ ստորագրված խաղաղության պայմանագրի համաձայն, մարտի 28-ին Իսրայելը Հեբրոն քաղաքի մեծ մասը հանձնել էր Արաֆաթի կառավարության իրավասությանը:

Պակիստանը երբեք զիջումների չի դիմի

«Պակիստանի կառավարությունը երբեք չի համաձայնի որեւէ փոխզիջման ահաբեկիչների հետ եւ կշարունակի անհաշտ պայքարը նրանց դեմ մինչեւ վերջին ծայրահեղականի վերացումը երկրում»:

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի, այս մասին Իսլամաբադում հայտարարել է Պակիստանի կառավարության ղեկավար Բենազիր Բհուտոն՝ կիրակի Փենջաբի նահանգի Լահոր քաղաքի շրջանում ավտոբուսում դրված ռումբի պայթյունի հետեւանքով 60 մարդկանց զոհվելու կապակցությամբ:

ԱՄՆ. ընտրարշավ

Ռոքֆելլերի ստվերում

Այս հիմա հանրապետականների նախընտրական կամպանիան, որտեղ գերիշխող թեկնածուն՝ չափավոր սոցիալական հարցերում, մերժվում է իր կուսակցության կողմից: Հիմա ծանծաղի, առջեւից վազողին չսիրված, բայց անխուսափելի, որը դժվարությամբ առաջ է շարժվում դեպի հաղթանակը իր տեղում: Եւ հիմա, որ այն բանից հետո, երբ այդ զույգ մարդը պարտվեց Գոլդուոթերին, հաղթական [illegible] ղեկավարող հարթակը անում է մեծահոգի խոստովանություն. երբ հանրապետականները թեկնածու առաջադրեին իրենց չափավոր պրեզիդենտին ([illegible]), այդ ամենը կարող էր այլ լինել:

Բիլ Քլինթոնը երբեք այնքան պարզամիտ չէր լինի ենթադրելու, որ Սթիվ Ֆորբսը կարող էր պարտության մատնել իրեն: Բայց 1960-ի ընտրությունից հետո Ջեք Քենեդին ցանկանում էր ընդունել Նելսոն Ռոքֆելլերին իր ժամանակի հաղթող [illegible] կողը: Պրն Ֆորբսի նման Ռոքֆելլերը հռետոր չէր. նա [illegible] էր «մարդկանց եղբայրությունը. Աստծո հայրությունը» այնքան հաճախ եւ այնքան ծանծաղի կերպով, որ թղթակիցները հորինեցին նոր ակրոնիմ (ճակատում) «բռնֆոգ» (ծանոթ. fogey-[illegible] պահպանողական մարդ): Բայց նա ուներ հաղթական, համապատասխան էներգիա: Եւ Ռոքֆելլերը պրն Ֆորբսից ավելի ուժգնորեն դիմեց քաղաքական կենտրոնին, որտեղ որեւէ դեմոկրատական ընտրություններն են հաջողության հասնում:

Տեղին է Ռոքֆելլերի հիշատակումը ներկայիս զույգ մարդու կուսակցության կապակցությամբ: Բոբ Դոուլը կախված է իր կուսակցության կենտրոնում պրն Ֆորբսի լիբերալների եւ Փեթ Բյուքենենի կոշտ աջերի միջեւ:

Լիբերալները սիրում են նրան առաջարկել իրենցից մեկին որպես ընտրարշավի ընկերակից: Մեկին, որը ցանկանում է կանանց թողնել ինքնուրույն կողմնորոշվելու արհեստական վիժեցում կատարելու հարցում: Մասնավորապես, որը խոստանում է վերաբնակիչներին եւ թեթեւաբարոններին հարված հասցնել: Բյուքենենի կողմնակիցները պնդում են, որ պրն Դոուլը պետք է ընտրի այնպիսի պատգամավոր, որը պաշտպանի իրենց երկյուղներն ու տենչանքները:

Երկու կողմերն էլ հիշատակում են Ռոքֆելլերի անունը: Լիբերալների սիրելին Քոլին Փաուելն է, որը մի անգամ ասաց, թե ինքը «Ռոքֆելլերյան հանրապետական» է: Պրն Բյուքենենը կանչել է այս ինքնաբնորոշումից ներկայացնելու պրն Փաուելին եւ մյուս լիբերալ հաստատակամներին: Ավելի ծայրահեղ պահպանողականներն նույնպես արտաբերում են «Ռոքֆելլեր» որպես երեսավոր վիրավորանք: Վաղ նախընտրական ժողովներում Ֆիլ Գրեմը կարծում էր, որ ինքը կարող էր սարսափեցնել պրն Ֆորբսին «Ռ» բառը երեսան բերելով: Ռոքֆելլերը նշանակում է ծախսամոլություն: Ռոքֆելլերը նշանակում է զորեղ կառավարություն: Ռոքֆելլերը նշանակում է (օ՜հ, սարսափ) Նյու Յորքի հավակնությունները:

Եւ դեռ 1960-ը Ռոքֆելլերը նմանապես սասանվում էր: Եւ Ռիչարդ Նիքսոնը, այդ տարվա նախընտրական ժողովի գերակշիռ թեկնածուն, բարձր գին վճարեց:

Ստիպված լինելով ընտրել լիբերալների եւ աջակողմյանների միջեւ, Նիքսոնը բախվեց Ռոքֆելլերի հետ իր նյույորքյան բնակարանում, համաձայնվելով մեղմացնել կուսակցության ծրագիրը քաղաքացիական իրավունքների վերաբերյալ: Սեւերի համար Ռոքֆելլերը հերոս էր, մարդ, որը [illegible] ռուկերները [illegible] ամբողջ հոսանքի [illegible], ասաց հետոդ, որ [illegible] նրան Չիկագոյի Ազատության [illegible] քաղաքական ելույթում: Բայց այդ բախվեց 5-րդ ավենյուի պայմանագրին: Անմիջապաշտությունը կործանեց հանրապետականներին ընտրական տեղամասերում:

Քննելով այս միջադեպը պրն Դոուլը կարող է այժմ փորձել ապացուցել պրն Բյուքենենին: Բայց հետագա իրադարձությունները ցույց են տալիս, որ դա ավելի վատ կլինի: 1960-ին, Նիքսոնի պարտությունից հետո, Ռոքֆելլերը դարձավ ընտրարշավի առաջավոր: Նա փարվեց բարի Գոլդուոթերին՝ աջերի գաղափարակրին, շողոքորթելով նրան ամենամյա նախաճաշ-հանդիպումներում եւ հանդես բերելով պահպանողական դասեր իր գաղափարների վրա: Շողոքորթությունը նրան ոչ մի բանի չհասցրեց: Իր բնական հավանականորեն-

րին օտարելով, Ռոքֆելլերը տանուլ տվեց 1964-ին թեկնածու առաջադրվելու իրավունքը պրն Գոլդուոթերին: Լքելով քաղաքական կենտրոնը, հանրապետականները պարտվեցին:

Այսպիսով, պրն Դոուլը ծանր կացության մեջ է, երբ նա հարում է այսօրվա Ռոքֆելլեր-հանրապետականներին, եւ դժվար դրության մեջ երբ նա աջ է թեքվում: Բայց այս պատմությունն ունի նաեւ այլ առանձնություն:

Քանի որ Ռոքֆելլերը սատանա չէր, որպիսին պատկերվում էր իր քննադատների կողմից, այլ պարզապես նա սատանայացված էր: Ռոքֆելլերի միջադեպը այդպես ձեւով ցույց է տալիս վճռականության հանդեպ հանրապետականների ախորժակը:

Ռոքֆելլերը հարձակման է ենթարկվում երեք պատճառներով, որոնցից մի քանիսը հիմնականն են: Նա ներկայացնում է հարուստ «խոնարհությունների» կործանարար ճնշումը հին հանրապետական կուսակցությունների վրա: Բայց ժամանակակից հանրապետականների կարծեցյալ ոչ անդամ առաջնորդները մեծ մասամբ խարբերաներ են: Եւ կուսակցությունը դեռ պահպանվում է կանխիկ դրամի ուժով: Ռոքֆելլերը ներկայացնում է էլիտայի արժեքներն ամբարտավանորեն պարտադրված Միջին Ամերիկային:

Բայց այսօրվա հակաէլիտիստները ձգտում են ուրիշներին պարտադրել իրենց սեփական արժեքները, եւ հետեւանքները կարող են ավելի վատ լինել: Ռոքֆելլերի էլիտիզմը հիմնված էր [illegible] հանդուրժողականության պաշտպանության վրա: Նրա քննադատներից շատերն ատում են հանդուրժողականությունը:

Հիմնականում Ռոքֆելլերը հարձակման է ենթարկվում որպես զորեղ կառավարության եռանդուն պաշտպանի: Ջորջ Ուիլը՝ պահպանողական մամուլի տեսաբանը, անցած տարի պատասխանում է պրն Փաուելին Ռոքֆելլերին հարելու համար. «Արդյոք պրն Փաուելը չի՞ հասկանում, որ Ռոքֆելլերի Նյու Յորքի նահանգապետ լինելու 15 տարիների ընթացքում, պետական եւ տեղական հարկերը ավելի քան եռապատկվեցին, եւ պարտքերի համար ծախսերը տասնապատիկ բարձրացան: Էլբրինիում Նելսոն Ռոքֆելլերի Կայսրության Համալսարանի տեղամասում միլիոններ ծախսվեցին, որը բոլորի աչքի փուշը դարձավ»:

Ռոքֆելլերը հավատում էր, որ հասարակությունը կարող է զարգանալ (կատարելագործվել) հասարակական հաստատությունների եւ հասարակական ճարտարապետության (կառուցվածքով): Երկրի վերաբերյալ էլ նա մեծ ձգտումներ ուներ: Ամբողջ ճշմարտությունը, բայց ոչ ամբողջական ճշմարտությունը. Ռոքֆելլերի ժամանակակիցների մեծ մասը (բացառությամբ պրն Գոլդուոթերի) մեղավոր էին պետականության պաշտամունքի ինչ-որ աստիճանի մեջ Ամերիկայում եւ այլուր: Բայց 1970-ականներին Ռոքֆելլերը ինքն է դեմ դուրս գալիս կառավարությանը: Որպես Ջերալդ Ֆորդի փոխնախագահ, նրա խումբը համահունչ է ժամանակակից հանրապետականներից շատերի, որոնք այժմ պաշտպանում են նրան. «Մենք իր կառավարությունից վեր ծանրաբեռնել ենք կառավարման սիստեմի ճանապարհը, որպեսզի այն կարողանա հաղթահարել դրությունները»,- գրում էր նա: - Կառավարության ծախսերը պետք է սահմանվեն, որպեսզի չլինի թե այն սնանկանա:

Ո՞ր հասկացություններն են վատ վիճակում: «Բժշկական օգնությունը եւ բարեկեցությունը»,- հայտարարեց փոխնախագահը: Եւ ինչո՞ւ պետք է ծախսումները վերակազմակերպվեն այս ծրագրերի համար: Ռոքֆելլերի պատասխանը համարյա նիցշեական է. «Արդեն դրամական նպատակներ»:

Այսինքն՝ հեղափոխության նկատմամբ հանրապետականության՝ հարցի վերաբերյալ: Պրն Գրեմի, Նյութ Գինգրիչի կոնգրեսական հանրապետականների եւ (ավելի զգուշորեն) պրն Դոուլի կողմից պաշտպանվող թեմաները ձեւակերպվել էին Ռոքֆելլերի՝ նրանց կարծեցյալ գաղափարական թշնամու կողմից, ավելի քան 20 տարի առաջ: Այս ժամանակակից հանրապետականները, դուրս է գալիս, որ ռոք-ռոքֆելլեր հանրապետականներ են: Նրանք եւ նրանց կուսակցությունը ավելի կայուն եւ ավելի միավորված է, քան նրանք երբեմն սիրում են կարծել իրենց մասին: Եւ այնուամենայնիվ, ինչպես 1960-ականներին, այնպես էլ 1990-ականներին, նրանք ուղղակի չեն կարող դիմադրել իրենց հետ կռվի մեջ մնալուն:

digitised by A.R.A.R.@

Կորիֆեյներ

Ռընե Դեկարտը՝ բարոյախոս

1596 թվականի մարտի 31-ին ծնվեց Ռընե Դեկարտը, ճգնակյաց մտածողը, որ ներազդայում դասվեց Ֆրանսիայի ազգային հերոսների շարքը: «Չափազանցված, ամենագո և գերիշխող կասկածին երկրպագող փիլիսոփան, փշրելով մարդկային բանականության երկարյա շղթաները, դարերի հեռվից ճախրածեռնից քաղաքական ազնվության հավերժական կազմախոսությունը: Ֆրանսիական մտավորությունը, ծնավորվելով որպես ազատ ազգի մեջ բարոյական ուժ գտավ մեծարելու և գնահատելու այն փիլիսոփային, որը «սկզբունքային գործիքներ» տրամադրեց իր իսկ ազատագրման համար: Դեկարտը, որն ամենայն խնամքով և միտումնավոր փորձում էր խուսափել զատցույն քաղաքական փիլիսոփայության մտակոյից, որը երբեք չի արտահայտվել մարդու իրավունքների մասին, դարձել է այժմ իսկ առասպելյալ հայրը Ֆրանսիան մտամնավորող այն գաղափարի, որը վճռական դեր ոդիսի խաղար երկրի և քաղաքակերպ աշխարհի 19, ապա և 20-րդ դարերի պատմության մեջ: Երկիրը, որը ծնունդ էր տվել «ամենաանողոք կասկածի» փիլիսոփայության ռահվիրային, մի մարդու, որը երբեք չի հնազանդվել և ոչ մի հեղինակության, բացառությամբ իր բանախոհական կարողության, պետք է լիներ նաև հանուն մարդու իրավունքների կատարելիմ հեղափոխության երկիրը: Պատահական չէր, որ 20-րդ դարի մեծագույն ֆրանսիացիներից մեկը՝ Պոլ Վալերին, Դեկարտի մասին պետք է միայն քաջություն ունենալ խոստովանելու, որ ֆրանսիական մտքի և ոգու ամենամաքրամաքուր և ամենազգայուն բնութագրիչները ողջ հասակությամբ ու ընդգծվածությամբ արտահայտություն են գտել մեծագույն Մարդու մտքի գանձարանում: Ֆրանսիայի մեծերը Դեկարտին նույնացնում են բուն իսկ երկրի հետ. «Դեկարտը Ֆրանսիան է», կամ «Ֆրանսիա-Արդանաաշակություն-քաղաքական ազատություն-Դեկարտ»:

Քչերին է հայտնի մեծ ֆրանսիացու բարոյախոսական ուսմունքը: Դեկարտը հոգին և մարմինը դիտում էր որպես երկու «նախահիմքեր», կամ երկու իրարից արմատապես, իրենց բնույթով իսկ տարբեր «էություններ», հոգին սերում է մեզից, մարմինը՝ տարածականությունից: Մի «շատ տարօրինակ» խնդիր է առաջ գալիս նրանց միավորման գործընթացից՝ ինչպես կարող է միտքը ազդեցություն կրել ֆիզիկական մեխանիզմներից, ինչպե՞ս կարող է այն, մյուս կողմից, ուղղություն տալ մարմնին կամ կարգավորել նրա շարժումները: Այլ խոսքով, ինչպե՞ս կարող են հոգին և մարմինը, լինելով իրարից կատարելապես տարբեր լինելով կամ ենթադրվելով, իրար միանալ, միաձուլվել, մեկը մյուսի մեջ ներթափանցել: Հանելուկի լուծումը բարդանում է այնքանով, որքանով որ խոսքն այստեղ գնում է այս երկու բնությունների միախառնման կատարյալ և էութենական ձուլման մասին:

Մենք իրականում ընկալում ենք սերը կամ ատելությունը, ուրախությունը կամ տխրությունը որպես «առսկ հոգուն առնչվող» երևույթներ: Մենք նրանց զգացվում ենք ընկալում ենք որպես հոգու ներքին վիճակներ, ոչ որպես մարմնին հատկանշական երևույթներ: Մեր զգացմունքները ու հուզմունքը մեզ չեն թվում որպես ինքնակա, մեր ուղեղում եղող բնախոսական գործառնությունների պարզ արտացոլումը, մետաֆիզիկայից բարոյաֆիզիկական խնդիրների անցում կատարելու համար, Դեկարտից իսկապես որ պահանջվում էր հետազոտության նոր առարկայի սկզբունքային, նորովի մեկնում: Բարոյականության առարկան հնարավոր չէ սահմանել միայն զուտ դատողական ընդունակությունների առարկայի համաքանությամբ և կամ «cogito ergo sum» (կասկածում եմ, հետևապես գոյություն ունեմ)-ի կարտեզիանական միջոցներով: Ընդհակառակը, Դեկարտն այստեղ միջամուխ է լինում «միջնաստադածության» գոտի, ուր գործում են հոգի-մարմին բաղադրյալի առանձնահատուկ միակցությունը: Չհոտանունի լինելով զգացմունքների բնագավառի քննությանը, մինչև ուղն ու ծուծը դուալիստ Դեկարտը նորովի է իր համար հայտնագործում մարմնի և հոգու փոխհարաբերակցության խնդիրը և, վերջիվերջո, հանգում է այն մտքին, որ մարմինը, ինչ-որ իմաստով, «մտածում է»: Զգացմունքների, կրքերի աշխարհը և նրա գործառնության մեխանիզմներն իրենց վրա են գամում և ուղղորդում են փիլիսոփայության տարբեր մարզերում մաթեմատիկական մեթոդներով գործառող փիլիսոփայի ուշադրությունը: Դրանք, ինչ-որ իմաստով, վերանորոգում են փոխհատուցում են այն մրագնող ու կործանող կյանքը, որոնք կարող էին անելու մտքի շառնանկությունը, երբ հոգին բաց եր-վեր իր միակ բնության ի սպաս: Նրանք մեծապես մասնակցում են կամային հատկանիշների կազմավորմանն ու փոխկապակցմանը: Միով բանիվ, առանց նրանց հոգու դեմքը բոլորովին ուրիշ կլիներ, քան որ այն մեզ պատկերանում է:

Այդ իսկ պատճառով զգացմունքները չեն կարող արժեզրկել արվել, դա գտացույն խելագարություն կլիներ: Դրանց լավագույնս գործադրումը ենթադրում է նրանց նկատմամբ տիրապետման վերաբերմունքին, երբ ուզում ես նրանց տիրապետության արժանանալ, այն, ինչ Դեկարտը կոչում է «մեծահոգություն»: Երջանիկ կյանքի այդ բանալին, այլ առաքինությունների շարքում, հասարակ մեկը չէ, ոչ իսկ կյանքի հանդեպ ընդհանուր տրամադրվածության կետը: Դա ավելի շուտ սեփական անձի նկատմամբ խոհական սեր է, լիարուռն ու հաստատուն ինքնաբավարարվածություն, որը ոչ մի ընդհանրություն չունի եսասիրության ու անհատույց ինքնամփոփության հետ: Կարտեզիանական բարոյախոսության հիմունքը մեծահոգի և առասածեռն զգացմունքայնությունը ամբողջապես կանգնած է առաքինության պատվանդանի վրա. «Մարդ պետք է ապրի այնպես, որ իր գիտակցությունը չկարողանա իրեն հանդիմանել այնու, որ ինքը երբևէ խուսափել է անելուց այն, ինչն ինքը լավագույնն է համարել... Մարդու դրանից մի այնպիսի գերիշխող բավարարվածություն է առաջանում և դառնում է այնքան երջանիկ, որ կիրքն ու զգացմունքների ամենաբուռն քամիներն այլևս երբեք բավականաչափ ուժ չեն ունենա վրդովելու համար նրա հոգու անդորրը»: Չպետք է շփոթել այս բավարարվածությունն կոչված կատարած գործի զգացումի հետ: Ավելի պարզաբանելու համար խնդիրը, ևրել են փորձեր համոզելու, որ Դեկարտը, չնայած իր ակնարկների բարանցիկությանը, չի պատրաստվում իրեն բարոյական երջանիկ լինելու համար: Նա ավելի շուտ համաձայն կլինի, նախևառաջ, երջանիկ մեծահոգի լինելու օգտին վստահ լինելու համար առաքինությամբ գործառելու խնդրում: Ի՞նչ կնշանակեր սա: Ոչինչ մեզ չի կարող խանգարել լինել մտավորական ակոսի տոնայնության սիրություններում: Դրսից ոչ մի ուժ մեզ չի կարող ստիպել մնալու այն երջանիկ հրճվանքի մեջ, որ բովանդակված է այդ ձեռքբերված համաձայնությամբ: Պետք է, որ այդ բերվածքն առաջինը լինի, և որ առաքինությունները բխեն դրանից:

Այս բարոյախոսությունը շատ հեռու է, այդուհանդերձ, վերացական կանոնի նկատմամբ հարգանքից և ուղղիճով պատասխանատվության ժամանակներ հավելյալ զգայուն հարմարվողականությունից: Այն ոչ ստիպողական է, ոչ էլ տրամաբանված մի բան: Այն միաժամանակ ուրախ է, ամբոխված և առաքինի:

1647 թվականին «Տրակտատ զգացմունքների մասին» հետազոտության առաջին խմբագրությունից մեկ տարի անց փիլիսոփան գրում է. «Ճիշտ է, որ ես սովորություն ունեմ հրաժարվելու գրի առնել բարոյականության հարցերը շոշափող իմ մտքերը: Եվ դա երկու պատճառով. մեկը՝ որ այս բնագավառում չկա մի այնպիսի նյութ, որի առթիվ չարամիտ մարդիկ չկարողանան հեշտությամբ պատրվակներ գտնել զրպարտությունների համար: Եվ երկրորդը, այն, որ ես կարծում եմ, որ դա կառավարողներին է պատկանում, կամ նրանց, ովքեր լիազորված են նրանց անունից միջամտել ուրիշների բարքերը կանոնակարգելուն»:

Նորույթ

«Խելահեղ օրը» օրերի խելահեղության մեջ

Հավանաբար, մեզանից շատերը գիտեն, թե մակընթացություն ու փոթորիկ երևույթներն ինչպես են առաջանում, դրսևորվում: Կան դանդաղ ու անձայն և հակառակը՝ շառաչող մակընթացություններ...

Երաժշտական կոմեդիայի թատրոնը մարտի 27-ից նոր հանդիսացող անգութի ու կայծակի յուրօրինակ ներդաշնակության մեջ է: Ծիծաղը որպես սկզբունք, ավանդույթ, սրբազան ոխսի պես թատրոնի խորանն ռում է, նրանից դուրս:

Յուրաքանչյուր դրվագներ, որ ցուցադրվում է այդ բեմից, առանձին ոգի է ունենում, բայց լացելու չափ ծիծաղեցնելու սկզբունքը բոլորի համար նույնն է: Այս դրան հավաստիքն թատրոնի դերասանները հայ հանդիսատեսին ներկայացրած Անահիտ Աղասարյանի «Խելահեղ օր» ոդիսում: Բեմադրող ռեժիսոր հյուրընկալված է թատրոն բաժնակալի հեռու գործից ու գիտակ Կիմ Արզումանյանը:

Ես, բնավ, իրոք եմ այստեղ, բայց կուզենայի շարունակել այդ գործը: Ինձ համար հաճելի է աշխատել նման միջավայրում, ուր ծիծաղը գերակշռող ու շարժիչ ուժ է:

Իսկ մինչ խիստ փաստական կապված է շախշախուն սնձարանդ «տոկոս-բիզնեսի», համ ու հոտով օծված գեղարվեստական ամբողջություն է: Դերասանները բեմն են, խոսքն ու շարժումը, թվում է, թե դու էլ «տոկոսի տակ ես» և դու ինքդ էլ կարող ես դառնալ լարող Մնացի պես տարբեր կոմիկական երկերի գտնել տոկոսատերերի ձեռքից:

Հանդիսատեսն անկեղծ ուրախանում է հոգեհարազատ իրավիճակներից, դրանցից՝ «Լևի լույսի», «Տոկոսների ցուցակների», «Դոլար առնել-բռնելու» խողովակներն այլևս դարձել են իրենց սեփականը:

Ընդհիշում է, բայց հանդիսատեսը դահլիճից մեծամասն դուրս չի գալիս, մտնում են նստածներից երկուսին, որոնց խնդրում եմ ներկայանալ, Արտաշես Գրիգորյան և նրա կինը՝ Անուշը:

Անհամբեր սպասում ենք 2-րդ մասին: Հիանալի անցավ է գալիս եմ դիտելու այս ներկայացումը, սկզբում զուտ ինքնապատական հետաքրքրության համար, հետո բավականության սպասելու, հիմա էլ կնոջս հետ եմ եկել: Պաշխարհ չենք, ծանոթանում, նույնիսկ անհոգ բերանում եմ: Մյուս անգամ աղջկա ու որդուս կբերեմ:

Յուրաքանչյուր բարեկամ ցանկություն ծանրացած կյանքը փոքր ինչ, գոնե մի քանի վայրկյան ցած դնելն է: Դա հաջող փորձ է թատրոն պատրաստած գրեթե բոլոր մարդկանց: Զուգակցված կրկին փոխվում է՝ նորից են մեջ Կիմ Արզումանյանն է:

Ես ուրախ եմ ինչ-որ բանի կյանքի-կունենա «Խելահեղ օրը» կախված է հանդիսատեսի ընդունելությունից, որը ավելորդ ոգևորում շատ խոստումնալից է:

-Որքա՞ն է ներկայացումը մեծաման հին խաղացանկին:

-Այնքանով, որ հանդիսատեսը ուրախանում է այստեղ ցուցադրվող և հին և նոր ներկայացումներով:

-Կարո՞ղ եմ ասել, որ «Խելահեղ օրը» հաջողված ներկայացում է:

-Իհարկե, դատելով դահլիճի ծափահարություններից, կարելի է ենթադրել, որ հաջողվել է, բայց հետագա հաջողությունների մասին ոչինչ չեմ կարող ասել:

-Ինչպե՞ս կարողացաք ներդաշնակություն ստեղծել ոգևորությունը ու ներկայացման միջև:

-Փոփոխություններ արվել են, բայց միևնույն լեզուն և ստեղծված կերպարների ճկունությունը բերեց «փոխհամաձայնության»:

«Խելահեղ օրը» հին ծանոթի պես բավականությամբ բեմանցող արեց ներոնջա իրականությունը և դարձավ հասուկ բոլոր նրանց համար, ովքեր ունեցան նրան «ճաշակելու» վայելքը Հակոբ Պարոնյանի երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում:

Հասմիկ Առաքելյան

Համագործակցություն

TACIS-ի լեզվագիտական ծրագրերը Հայաստանում

Հայաստանում է գտնվում «Տեմպուս» ծրագրի ներկայացուցիչ Ջեֆրի Կոշկարյանը: Մեր հանդիպման ընթացքում նա պատմեց ծրագրի նպատակների և խնդիրների մասին:

Դեռևս ԽՍՀՄ փլուզումից առաջ Եվրախորհուրդը և Եվրոպական Միությունը իրականացնում էին «Փարոս» ծրագիրը, իսկ վերջինիս փլուզումից հետո ստեղծվեց մի նոր ծրագիր՝ «Տասիս»: Սրա նպատակը ժողովրդավարության հաստատումն է, տնտեսության զարգացումն ու ազատականացումը, այլ կերպ ասած՝ ազատ շուկայական տնտեսության ստեղծումը: Բայց դրան հասնելու համար անհրաժեշտ էր կատարելագործել օտար լեզուների ուսուցման համակարգը: «Տեմպուսը» «Տասիսի» մի փոքր մասն է, որը միտված է բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում բարեփոխումներ կատարելու, համալսարանները արդիականացնելու, դրանք սարքավորումներով ապահովելու, դասավանդման մեթոդիկան կատարելագործելուն: «Տասիսն» իր բյուջեի մեջ 4%-ը հատկացնում է «Տեմպուսի» իրականացմանը: Ծրագրի կենտրոնը գտնվում է Իտալիայի Թուրին քաղաքում: Այն ստեղծվել է 1993թ. Եվրոպական Միության յոթ պետությունների համար, սակայն ժամանակի ընթացքում դրանց թիվը ավելացավ: Հայաստանը, Վրաստանը, Ադրբեջանը միայն 1995թ. օգոստոսին զուգակցին այդ երկրների շարքը:

Ներկայիս ծրագիրը (1-ին փուլ) վերաբերում է լեզուների ար-դիական դասավանդման միջոցներին, որի աշխատանքների կոորդինատորը ես եմ: Կատարվում է հինգ եվրոպական համալսարաններից մեկը ղեկավարում է նախկին Խորհրդային Միության համալսարաններից որևէ մեկը: Ծրագրին մասնակցում են նաև ուրիշ երկու եվրոպական համալսարաններ, որոնցից մեկը անպայման պետք է գտնվի ղեկավարող համալսարանի երկրից դուրս:

Ունենք երեք նպատակ. կատարելագործել ֆրանսերենի և իտալերենի դասախոսների լեզվական իմացությունը, վերափոխել դասավանդման մեթոդիկան: Այդ իսկ պատճառով համալսարանի ռոմանական լեզուների ամբիոնի ֆրանսերենի ութ (հինգը 3 ամսով, երեքը մեկ ամսով) և մեկ իտալերենի դասախոսի ուղարկեցինք Ֆրանսիա և Իտալիա, որտեղ նրանք ամեն ինչով ծանոթացան նաև այդ երկրների մշակույթին, պատմությանը, քաղաքակրթությանը և, վերջապես, մարդկանց, նրանց կենցաղին ու բարքերին: Մյուս խնդիրը սարքավորումներով ապահովելու գանձությունն է: Ամբիոնի համար բերել ենք 13 հեռուստացուցադրական մագնիտոֆոններ և մեկ համակարգիչ: Աշխատակիցները հնարավորություն կունենան դաս ավանդելու ժամանակ օգտագործել տեխնիկական միջոցներ, ծանոթանալու համակարգչի ֆունկցիաներին և նրանից օգտվելու կարգին: Եվ վերջապես այն, որ եվրոպական համալսարաններից մասնագետներ են ուղարկվում Հայաստան, ովքեր ուսանողներին ծանոթացնում են ուսուցման նոր մեթոդներին, պատասխանում նրանց հետաքրքրող հարցերին:

Ծրագրի իրականացմանը մասնակցում են եվրոպական հետևյալ համալսարանները. Ֆրանսիայի Դիժոն քաղաքի Բուրգունդյան համալսարանը, որը և այս ծրագրի պատասխանատուն է, Մոնպելյեի համալսարանը, որն արդեն մոտ 15 տարի է, ինչ բարեկամական կապ ունի Երևանի պետական համալսարանի հետ, Արևելյան քաղաքակրթության և լեզուների ազգային ինստիտուտը, որտեղ դասավանդում են արևելյան լեզուներ (նաև հայերեն): Սրանց մեջ է մտնում նաև Իտալիայի «Պերուջա» համալսարանը, որը միայն օտարերկրացի ուսանողների համար է:

Ծրագրի առաջին փուլը հաջողությամբ ավարտելուց հետո մտադիր ենք կրկին դիմելու «Տասիս»-«Տեմպուս»-ին երկրորդ փուլին անցնելու նպատակով: Կազմված է նա 5 ճյուղերից: Վերջինս նախատեսում է կապեր հաստատել Բրյուսելի ազատ ինստիտուտի, ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի հետ, ընդհանրապես զարկ տալ ռոմանական լեզուների ուսուցմանը, զարգացնել հեռուստահաղորդման (տելեկոմունիկացիոն) միջոցների ցանցը և ընդլայնել սոցիոլոգիայի դասավանդումը:

Հարկ է նշել, որ ծրագիրն ընդգծելուց հետո դրա իրականացմանը կտրամադրվի բավականաչափ գումար:

Բացի այդ, ցանկություն կա ստեղծելու նաև լեզվի լաբորատորիա, որը պետք է ծառայի ոչ միայն համալսարանին, այլև լեզվական բնույթով դասընթացներին:

Մելինե Սարգսյան

digitised by A.R.A.R.@

ԱՐԳ

Մարզական

Դեռի օլիմպիական խաղեր-96

Մեդալներ անպայման կլինեն

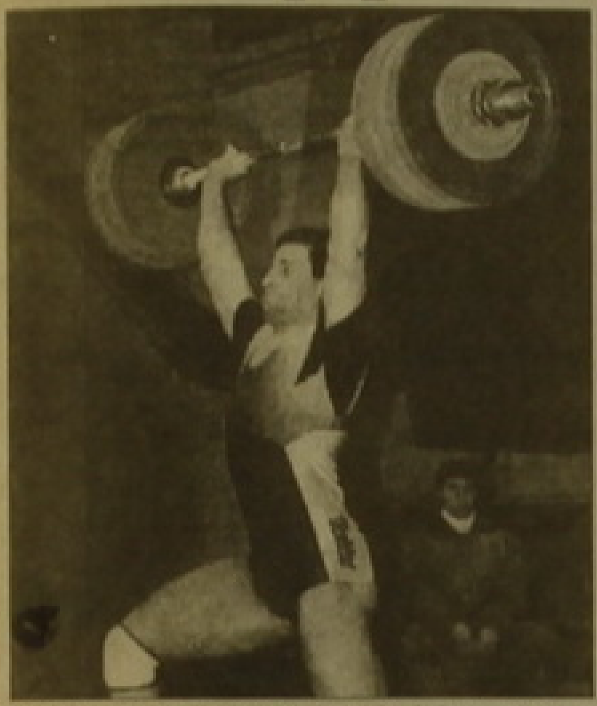

Չինաստանի Գուանչժոու քաղաքում կայացած աշխարհի առաջնությանը մասնակցած Հայաստանի բոլոր ծանրորդներն ու նրանց հետ ընտրամրցմաճի եկած երկարափառքի մեր մյուս վարպետներն այս օրերին լծված են ժնուսյան աշխատանքի: Հավաքականի ավագ մարզիչ Վ. Բիչախչյանը, մարզիչներ Ա. Ջերանյանը, Ռ. Հովհաննիսյանը, Ա. Միսիթարյանը, Ռ. Դանիելյանը հոգատարությամբ, բայց և միաժամանակ պահանջկոտությամբ են հանդես բերում օլիմպիական խաղեր-96-ին մասնակցելու հավակնություն ունեցողներից յուրաքանչյուրի նկատմամբ: Ծանոթ անուններ են. Էդիկ Դարբինյան և Արտյոմ Կիրակոսյան (64 կգ), Խաչիկ Միլիտոսյան, Հայկ Եղիազարյան և Արմեն Մելիքյան (70 կգ), Խաչիկ Քրմոյանակցյան և Հովհաննես Բարսեղյան (76 կգ), Սերգո Չախոյան (83 կգ), Ալեքսան Կարապետյան (91 կգ), Աղվան Գրիգորյան (99 կգ), Արա Վարդանյան (108 կգ) և գերծանր քաշայիններ Ասոտ Դանիելյան ու Արա Խաչատրյան:

Վերջերս Գյումրիի մրզահարթակում տեղի ունեցած Հայաստանի առաջնությունում էլ սրբագրվեց հավաքականի անդամների ցուցակը: Բացի այդ, ապրիլի 8-15-ը Սոֆիայում կայացած աշխարհամասի 75-րդ առաջնությունում մենք թիմ ներկայացրեցինք: Ավելորդ լարվածությունը և բեռնվածությունը ցանկալի չէին, մանավանդ որ, առաջնությամբ ավելի շատ շահագրգռված էին այն երկրների ծանրորդները, որոնց հավաքականները Գուանչժոում 34-րդ տեղից ցածր դիրքեր են զբաղեցրել: Նրանց համար խաղարկվում էր Ատլանտայի 5 ուղեգիր: Մինչդեռ մենք ամբողջ 10-ը ունենք մեր գրպանում: [illegible] նաև, որ մայիսին Վարշավայում ընթանալու է աշխարհի երիտասարդական առաջնությունը: Այս ստուգատեսում ակնառու հաջողության հասած հայ ծանրորդների առջև դեռի Ատլանտա տանող ճանապարհին կանաչ լույս կվառվի:

Մինչ օլիմպիադա մեկնելը հավաքներ են նախատեսված Բաղաքիվարում, Ծաղկաձորում, Վանաձորում: Գիտեմ, ծանրամարտի սիրահարներին հետաքրքրում է նաև այն հարցը, թե արդյո՞ք մեր տրամադրության տակ ունենք այնպիսի ծանրաձողեր, որոնք օգտագործվելու են Ատլանտայում: Ուրախացնեմ նրանց, այո, մարզաձևի միջազգային ֆեդերացիան Հայաստան է ուղարկել ճապոնական արտադրության «Ուեսակա» տիպի երկու ծանրաձող: Օրերս դրանք տեղ կհասնեն: Մնացածը, ինչպես ասում են, տեխնիկայի գործ է:

Պարբերաբար անցկացվում է բժշկական ննությունն, որն իրականացնում է Արմենուհի Կանդալյանը, սերտորեն առնչվում ենք հակադոպինգային վերահսկողությունն արդյունավետ Արեգ Հովհաննիսյանի հետ: Տղաները համեստ են ու մեկ միասնական ընտանիք են հիշեցնում: Այս ամենը հող են նախապատրաստում հաջողությունների համար և վստահեցնում Հայաստանի մարզասերներին, որ Ատլանտայից երկարափառքի մեր վարպետները տուն են վերադառնալու նաև մեդալներով: Իսկ թե ինչպիսի, առայժմ ցույց կտա:

Վուձդերկիձր

«Ճուտոն լա՞վ շախմատիստ...»

Օձի տարում և ձկների համաստեղության ներքո ծնված այս հայորդին առայժմ լիովին համապատասխանում է հորոսկոպով իր ննմաններին **տված բնութագրին: 7-ամյա Զավեն Անդրեասյանին հովանավորում են Յուպիտեր և Նեպտուն մոլորակները, որոնք խորհրդավորության երանգներ են ներարկում իրենց հովանավորյալի խառնվածքին: Ամառն խոկալը կհայտնաբերենք փոքրիկ Զավենի հետ զրույցի ընթացքում կամ նրա խաղացած շախմատային պարտիաներում: Անցած տարի գերազանցել է առաջին կարգայինին ներկայացվող պահանջները և, թեև, առայժմ դպրոց չի հաճախում, սակայն ունակ է լուծելու մրցումային արծանագրությունները, գրանցելու քայլերը, մարզիչներ Աշխեն Սանոյանի և Վլադիմիր Հայրապետյանի օգնությամբ վերլուծելու պարտիաները:

Հաճախակի եմ մոտավորապես վեց քայլ և երբ ֆիգուրի անապահովի կորուստ եմ տալիս, պապս չեմ ընկճվում, մտածում և հաճախ գտնում եմ այն ինչ բերելու ինչ-որ ձև, միջավարի ասում է մեր «Ճուտոն»:

Տարբ կտսեր եղբոր 5-ամյա Միքայելի հետ «Դոնալդ», «Վանդամ», «Տուրբո», «Յոմուս» մասնակցների թիվեր է խաղում, դասում է Ֆիշերին և Մորֆինին, սիրահարված է ֆուտբոլին, սիրում է ցանկացած սիրելի հյուրեր, «Քինդեր» շոկոլադ ու մակարոնով սուպ: Չի ցանկանում որպես իր խաղի հանդիսական տեսնել հորը՝ Ռոբերտին, և մորը՝ Ջուլիային:

Գուցե՞ նրանց ներկայությունից հուզվեմ, չգիտեմ, թեև, լացկան չեմ:

Երազում է աշխարհի չեմպիոն դառնալ: Հարցնում եմ՝ ինչո՞ւ: Ժպիտն աչքերին, բայց մի տեսակ ամաչկոտ, պատասխանում է:

Որովհետև հարբեն բոլորին, մեքենաներ «Մերսեդես», «BMW» և բեռնատար ունենամ:

Իսկ հայրիկից կամ մոտիկներից կրա՞ս վարելու:

Նման հարցից հետո աչքերից վճռականություն է կաթում:

Ոչ:

Ինչո՞ւ:

Չգիտեմ...

Կարծում եմ, երբ փոքր-ինչ վերլուծի, առաջ կգտնի նաև պատճառաբանությունը...

Զավեն Անդրեասյան 7-ամյա շախմատիստը բոլորի մեծ թեևով է օժտված: Ու ֆանտաստիկ երևակայությամբ նրան «ներկայանում» է նաև երազներում: Այն օրերին, երբ Երևանցի Արտաշես Մինասյանը փայլում էր ԽՍՀՄ չեմպիոն դառնալու հանույթի, փոքրիկ Զավենը երազում նրա նկատմամբ հաղթանակ էր տանում ու քնի մեջ այնպես բարձրաձայն մաս հայտարարում նրան, որ ծնողները վախից կորցրել էին իրենց...

Այժմ Զավենը հնարավորություն ունի մասնակից դառնալու պատանի շախմատիստների աշխարհի ու Եվրոպայի այս տարվա առաջնություններին: Բայց խանգարիչ մի հանգամանք կա՝ ծախսերը... Նրանց այցելում հույսեր է փայփայում, որ բարի գործարարները չեն անտեսի իրեն և օգնության ձեռք կմեկնեն Ճուտոն լա՞վ շախմատիստ ...»:

Կատարեց խոստումը և...

Բելգիայում վերջերս կայացած սուսերամարտի աշխարհի երիտասարդական առաջնությանը ներկա էր սպորտային ղեկավարության պետական մարզիչ Ռոմիկ Սահակյանը: Նա հանդիպումներ է ունեցել ինչպես ԱՊՀ երկրների ֆեդերացիաների ղեկավարների, այնպես էլ միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ Ռենե Ռոխի հետ: Կլուբների պաշտոնական կազմակերպված ճաշկերույթի ժամանակ նա ծանոթացել է նաև Կանադայի սուսերամարտի ազգեր ծառայած հիմնախնդիրներին և, որպես առաջին օգնություն, Ռոմիկ Սահակյանին հանձնել սուսերամարտիկների համազգեստներ:

Օրերս լույս աշխարհ եկավ Ռենե Ռոխից. նա դիմել է Հայաստանի ֆեդերացիային՝ կարգվելու ԱՊՀ երկրների ֆեդերացիաների հետ, որպեսզի նրանք իրենց ձայնը տան իրեն՝ առաջիկայում կայանալիք ընտրություններում կրկին միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ ընտրվելու համար:

Իսկ ինչ վերաբերում է աշխարհի երիտասարդական առաջնության մեր միակ մասնակից Վահագն Մոտիկյանին (այդ մասին տպագրել էր «ՄՄ»-ի նախորդ համարում), ապա, ինչպես մեզ տեղեկացրեց Ռոմիկ Սահակյանը, նա մարտական փուլերում հանդես է բերել գերազանց պատրաստվածություն, հաղթանակի կամք, բայց հունգարացի մրցավարի՝ խայտառակ ձևով դրսևորած կողմնակալության պատճառով, Վահագնին պարտություն է գրանցվել՝ 4:5 հաշվով: Մյուս մարտերում ևս Վահագն Մոտիկյանի նկատմամբ դրսևորվել է կողմնակալություն: Պարզ է, մրցավարները ևս իրենց շահերն ունեն, որի դեմ ոչինչ անել չենք կարող: Գոնե՝ առայժմ...

Գյուղը

Հուշամրցաշար

Մարալիկում անցկացվեց զոհված ազատամարտիկների հիշատակին նվիրված ծյուղողի պատանեկան 2-րդ մրցաշարը, որին մասնակցելու հայտեր էին ներկայացրել տարբեր քաղաքների ու գյուղերի 14 թիմեր՝ 291 մասնակիցներով: Թիմերից հինգը միայն Գյումրիից էին: Հենց Գյումրեցիները էլ, տանտերերի հետ միասին, տոն գլեցին մրցաշարում:

Մարալիկի մանկապատանեկան մարզադպրոցի (տնօրեն Սերգեյ Ավետիսյան) կազմակերպած հուշամրցաշարի օրերին մշակույթի տան բեմահարթակում ծավալված թեժ մրցապայքարի շատ դրվագներ կպարդարեին շատ ավելի պատասխանատու մրցումներ: 29-ից մինչև 78 և ծանր քաշային կարգերում հաղթողներ դարձան Մանուկ Հակոբյանը (Գյումրի, ՀՄՊՀՄԴ), Արտակ Սողոմոնյանը (Գառնի, ՀՄՊՀՄԴ), Ռուդիկ Նիկոյանը (Գյումրի, ՀՄՊՀՄԴ), Հակոբ Այվազյանը (Մարալիկ, ՀՄՊՀՄԴ), Գառնիկ Բախչինյանը (Գյումրի), Արմեն Խաչատրյանը (Արմավիր), Աշոտ Սարգսյանը (Մարալիկ), Արտակ Թովմասյանը (Գյումրի, ՕՀՈՒ), Արտյոմ Նազարյանը (Գյումրի, ՕՀՌ), Արմեն Մարգարյանը (Գյումրի, «Դինամո»), Ավետիս Ալպանյանը (Մարալիկ):

Մասնագետների վրա հատկապես լավ տպավորություն թողեցին մարալիկցի Հակոբ Այվազյանը և Գյումրիի օլիմպիական հերթափոխի ուսումնարանի սաներ Արտյոմ Նազարյանն ու Արա Սարգսյանը (համապատասխանաբար 38, 60 և 71 կգ քաշային կարգեր): Հաճելի անակնկալ էր մարալիկցի Աշոտ Սարգսյանի հաղթանակը: Իսկ Հակոբ Այվազյանը, իր բոլոր գոտեմարտերն ավարտելով միայն մաքուր հաղթանակներով, տիրացավ լավագույն տեխնիկայի համար սահմանված մրցանակին՝ թանկարժեք նվերին, որը նրան հանձնեց մրցանակը սահմանած «Գրանիտ» կոոպերատիվի նախագահ Արմեն Ավդալյանը: Մարզիչներ Սերգեյ Ավետիսյանի և Մարտին Սարգսյանի սաներն իրենց դրսևորեցին լավ կողմերով: Ս. Ավետիսյանը, որը նաև մրցաշարի գլխավոր մրցավարն էր, և մրցաշարի քարտուղար Երևանցի Վարդան Խուդինյանի գնահատմամբ, մրցումներին մասնակցած պատանիներից ոմանք, վստահորեն Շիրակի մարզի ներկայացուցիչները, ոչ հեռու ապագայում կհամալրեն Հայաստանի մեծահասակների հավաքականը: Համենայնդեպս, ուրախալի է, օրինակ, դեռ մեկ տարին չբոլորած Մարալիկի մարզադպրոցի սաների նկատելի առաջընթացը:

Ցավոք, հուշամրցաշարին մայրաքաղաքի մարզադպրոցներից միայն մեկն էր մասնակցում, այն էլ՝ անհաջող:

Հաղթողներին ու մրցանակակիրներին հանձնվեցին դիպլոմներ ու հուշանվերներ: Հուշամրցաշարի փակման արարողության ժամանակ հոգիչ խոսք ասաց զոհված ազատամարտիկ, մանկավարժ, ծյուղողիս Արմեն Սարգսյանի հայրը՝ Ռոբերտ Սարգսյանը:

Մրցաշարի կազմակերպման համար Մարալիկի մարզադպրոցին ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերեց «Անիբին» համաշինարարական բաժնետիրական ընկերությունը:

Ս.Ավետիսյան
Մարալիկ

ՏԱՄԱՌՈՏ

Մրցեցին բազմամարտիկները

Երկու օր շարունակ «Հրազդան» մարզահամալիրը տրամադրվել էր զինվորական ու նախազինվորական տարիքի պատանիների հանրապետական սպարտակիադայի մասնակիցներին: Նրանք նախ ապրիլի 24-ին իրենց հարգանքի տուրքը մատուցեցին եղեռնի զոհերի հիշատակին ծաղկեպսակ դնելով հուշահամալիրին, ապա հաջորդ օրը «Հրազդանում» մրցության մեջ մտան ծրագրի հինգ մրցաձևերում (վազք 100 մ, նռնակի նետում, տեղից հեռացատկ, հրում և արտահրում, 3000 մ կրոս):

Սպարտակիադային մասնակցեցին Երևանի (3 թիմ), Լոռիի, Արարատի, Գեղարքունիքի, Սյունիքի, Շիրակի, Տավուշի, Արագածի մարզերի 1978-81 և 1980-80 թթ. ծնված պատանի բազմամարտիկները: Կրտսեր տարիքային խմբում հինգ մրցաձևերի ընդհանուր արդյունքով հաղթող ճանաչվեց Սյունիքի մարզի ներկայացուցիչ Էդիկ Նադիրջանյանը (224 միավոր): Ավագների միջև նման հաջողության հասավ Վաչե Սահակյանը (Արարատի մարզ՝ 206.5 միավոր): Ընդհանուր թիմային հաշվարկով առաջինն էր Լոռիի մարզի հավաքականը (1735.25 միավոր): Երկրորդ ու երրորդ տեղերը համապատասխանաբար զբաղեցրին Սյունիքի և Արարատի մարզերի թիմերը:

Երևանը հույս է ներկայացնում

Սանկտ Պետերբուրգում մեկնարկել է ռենձյուի աշխարհի ներքական թիմային առաջնությունը, որին մասնակցում է նաև նախորդ առաջնությունում 5-րդը ճանաչված Հայաստանի ընտրանին: Հավաքականը գլխավորում է նամակագրությամբ անցկացված մարզաձևի աշխարհի առաջնության հաղթող, գրոսմայստեր Ալբերտ Պողոսյանը: Այստեղ կլինի նաև հաջորդ առաջնության մրցավայրի հարցը: Մարզաձևի ՀՀ ֆեդերացիայի և քաղաքապետարանի կողմից նամակով առաջարկվում է աշխարհի հաջորդ առաջնությունը անցկացնել Երևանում:

Հայաստանի ֆուտբոլի առաջնություն

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1.Փյունիկ	16	16	3	0	63-13	51
2.Շիրակ	19	14	3	2	56-19	45
3.Ցեմենտ	19	12	3	4	51-22	39
4.Երևան	19	11	4	4	37-21	37
5.Արարատ	19	10	3	6	50-23	33
6.Կոտայք	19	10	2	7	27-24	32
7.Ղարաբաղ	19	7	4	8	21-21	25
8.Վան	19	5	3	11	23-38	18
9.ՀԱՄ	19	5	2	12	26-49	17
10.Արագած	19	4	3	12	32-70	15
11.Զանգեզուր	19	3	2	14	18-53	11
12.Ազնավուր	19	0	2	17	18-69	2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

«Ինչու՞ է այդքան ազդեցիկ անվտանգության ծառայության ղեկավար Ալեքսանդր Կորժակովը»: Հարցի պատասխանը պետք է փնտրել ոչ թե նրա անձնավորության, այլ պաշտոնի մեջ: Բայց այդ պաշտոնի անվանումը՝ թիկնապահություն է, կիսա Ստալինյան բուռակի ռոպար կեյտոց հետո: Նրանից պարզապես չգիտեին ինչ անել:

Պահակախմբի ղեկավարը պարզավոր է նրան, որ իր պաշտոնյայի տանն ու ամառանոցը չգիտեն մյուս բարձրագույն ղեկավարների Գրիշինին: Բայց Գրոմիկոն տենեց Գորբաչովի թեկնածությունը, որն անցավ մեկ ձայնի առավելությամբ: Անհղծված է, Բրեժնևը պահակախմբին սիրում էր դայակություն անել, բայց նրան սիրում էին: Գորբաչովը պաշտոնական

«Իզվեստիա»

Պատերազմ ագռավների հետ Կրեմլում

առաջացնում: Նախագահի անվտանգության աշխատակազմը նրա անձնական պահակախմբի հոգսերի մի մասն է միայն: Այսոչխսին է կոչվում ամանորյոր: Այդ Աւեւ մասնում է պահակազորը միայն զբաղվում: Մեզ մոտ այդ է:

Հացատուր ու սնունդը, կահույքը եւ ամառանոցի ընտրությունը, հանգիստը, զարգուն հանդիպումներն ու երթանկյաս հանձնարարությունները ամեն ինչով զբաղված են թիկնապահները:

Անձնական պահակախմբի ծառայության զաղտնիքները, որով նախկինում զբաղված էր ՊԱԿ-ի 9-րդ վարչությունը, մանրամասն նկարագրում է գեներալ Միխայիլ Դոկուչաեւը: «Մոսկվա: Կրեմլ: Պահակախումբը» գրքում: Բացառյալ Ստալինի, անկեղծությունն ու մտերմությունը նրա հետ բացառվում էր: Կրեմլի բոլոր մյուս տերերը գլխավոր թիկնապահին դարձնում էին ամբողջ ընտանիքի փաստացի անդամը:

Պահակախմբի ղեկավարի ազդեցության հիմքը նրա մերձավորությունն է երկրի առաջին մարդուն: Վերջինս իր պաշտոնյայի հետ ավելի շատ ժամանակ է անցկացնում, քան

նրա կինը: Նրան պատմում է ավելին, քան կնոջը: Նա տեղյակ է ընտանեկան բոլոր գաղտնիքներից: Նա հաց է ուտում երեխաների ու թոռների, փրկում է տհաճություններից ու դժբախտություններից:

Առանց պահակախմբի կրեմլյան տերերը ճաշ իսկ չեն անում: Մերձել Խրուշչովի հիշողություններում նկարագրված է այն խառնաշփոթը, որին մասնակից էր ընտանիքը Նիունեցածին: Պետք է՝ ընտրվի խոհարարների ու ապսասարկող անձնակազմը: Հետեւած, որպեսզի երիտասարդ ու գեղեցիկ թիկնապահները շիտնում չշփոթեցնեն, երիտասարդ ու գեղեցիկ ծառայողները չեղեն շփոթ ուշադրությունը պետական գործերից: Միխայիլ Դոկուչաեւը մանրահասակի վրա չէ գեներալ դարձել: Թղթանոթամեջից սերմանս է եղել պատերազմում: Լեհաստանի մարտերի համար Սովետական Միության հերոս է դարձել, ավարտել օտար լեզուների ռազմական ինստիտուտը, աշխատել է հետախուզությունում: Դոկուչաեւը առաջինն է պատմել, որ սովետական հետախուզը ԱՄՆ-ից Մոսկվա է բերել միջուկային պայթուցիկ սարքավորման ճառագայթահարումից փախնելով: Հասկացեք հեսաքրքրական են նրա պատմությունները այն մասին, թե թիկնապահներն ինչպես էին վերաբերում իրենց պաշտոնյաներին, ինչ էին մտածում նրանց մասին: Ստալինին աստվածացնում էին, որովհետեւ սարսափում էին: Խրուշչովին չէին սիրում, որովհետեւ պահակախմբին չէր հարգում, պահանջում էր, որ ոտքի տակ չընկնեն: ՊԱԿ-ում վստահ էին, որ Խրուշչովը Ստալինի

հեղինակությունը ոչնչացրեց, որովհետեւ Ստալինը հրամայել էր գնդակահարել Խրուշչովի որդուն՝ Լեոնիդին, ֆրանկան հանցանքի համար: Եւ առավել հավանական էին համարում, որ Խրուշչովն էլ սպանել է Ստալինին բունավորելով թեյը: Գեներալը պնդում է, որ Չեռնենկոյի մահից հետո քաղբյուրոյի նիստում Գրիգորի Ռոմանովը գլխավոր քարտուղար առաջադրեց

պարտականություններից դուրս չէր պահանջում, բայց նրան ատում էին: Հավանաբար պատճառն այն է, որ Բրեժնեւը թիկնապահների հետ սերտ էր նստում, համապատ պես էր վերաբերվում նրանց ու ընդհանրապես հոր նման էր: Իսկ Գորբաչովը նրանց ստրկության վրա էր պահում: Գորբաչովները այն մարդկանցից էին, ովքեր իրենց ընտանեկան ուղեծրում չեն ընդունում օտարների, առավել եւս մերժում ու բարեկամական հարաբերություններ հաստատում: Գորբաչովին չէին սիրում նաեւ այն պատճառով, որ նրան գլխս չէր նստում մեծնեյում, դուրս էր

գալիս, զրուցում մարդկանց հետ, խայլում փողոցներում: Պահակախմբի համար այդ վարքագիծը ջղագրգիչ հոգսեր էր հարուցում: Միմյանց փոխարինող Կրեմլի բոլոր տերերը, սակայն, ունեին մեկ ընդհանրություն՝ չէին սիրում ագռավների: Առաջինը այդ թռչունների դեմ պատերազմ հայտարարեց Ստալինը: «Նրանց համարում էր չարագուշակ խեղաթի ու չէր հավանում երկարակեցության գաղտնիքը, համեմատում էր սեւազգեստ մարդկանց հետ: Սովորաբար, ագռավների կռռոցը հակասարակցությունից հանում էր Ստալինին, գրում է Դոկուչաեւը: Այդ ժամանակվանից Կրեմլի պարեան ու պահակախմբի ղեկավարը խիզախ պատերազմ էին վարում ագռավների դեմ: Նրանց վրա կրակում են հրացաններով, թռչնագետներին են դիմում, Կրեմլի զանգը բազեներով սրտ է կազմակերպում: Աղաղում:

Ագռավների հետ պատերազմը գալուր շարունակվում է:

Լեոնիդ Մլեչին

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Կազիմիրովը Բաքվում

Մաւոնային երկուսի ծանր փուլերը

Բաքվում Ադրբեջանի ղեկավարության հետ Ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման շուրջ քաղաքական խորհրդակցություններ են անցկացնում ռուսական հաշտարար առաքելության ղեկավար Վլադիմիր Կազիմիրովը: Նախօրեին նա ժամանել էր Երեւանից, ավարտելով իր հանդիպումները Հայաստանի ղեկավարության հետ: Նրան ըստ շփումների անհրաժեշտությունը. «Մայակ» կայանին տված առայժմ հայտարարել է Կազիմիրովը, պայմանավորված է բանակցային գործընթացի անբավարար վիճակով: Բանակցությունները փակուղու առջեւ են հայտնվել փոխզիջումների եւ կառուցողական երկխոսության կողմերի անպատրաստության պատճառով:

Իսպանիա

Ազգային հանդուրժողության օգտակարությունը

Մադրիդում համաձայնություն է ձեռք բերվել Իսպանիայի նոր՝ փոքրամասնության կառավարության կազմավորման մասին: Պահպանողականների կառավարության կարիքներ ղեկավարելու է «ժողովրդական կուսակցության» առաջնորդ Խոսե Մարիա Ազնարը: Համաձայնությունը կայացել է Կատալոնիա մարզի ազգայնամոլների հետ: Փոքրամասնական կառավարության օգտին քվեարկելու դիմաց, Ազնարը խոստացել է Կատալոնիայում եւ անջատողականությամբ հրապուրված այլ մարզերում կարգել լայն ինքնավարության ռեժիմ:

Դիվանագիտություն

Լիբանանյան կարգավորումից դուրս են մնացել

Իրանի արտգործնախարար Ալի Աքբար Վելայաթին, ավարտելով իր 9-օրյա խաղաղարար առաքելությունը Լիբանանում, ապրիլ 27-ին վերադարձել է Թեհրան: Օդանավակայանում, պատասխանելով թղթակիցների հարցերին, Վելայաթին բարձր է գնահատել Իրանի, Սիրիայի եւ Սիրիայի ջանքերը Լիբանանում հրադադար հաստատելու գործում: Ըստ Վելայաթիի, համաձայնագիրը «Հեզբոլլահին» թույլ է տալիս անհրաժեշտության դեպքում ռազմական գործողություններ ծավալել Լիբանանի խաղաղ բնակչությանը պաշտպանելու համար:

Եգիպտոսի արաբական հանրապետության մայրաքաղաք Կահիրեում պաղեստինյան ինքնավարության նախագահ Յասեր Արաֆաթը բանակցում է նախագահ Հոսնի Մուբարաքի հետ: Խոսակցությունը վերաբերելու է պաղեստին-իսրայելյան երկխոսության շարունակմանը: Ինչպես հայտնի է, անցյալ շաբաթ Պաղեստինյան ազգային խորհուրդը որոշեց հանել խարտիայի այն կետը, որով կոչ էր արվում Իսրայել պետության ոչնչացման:

Կահիրեից Արաֆաթը մեկնելու է Վաշինգտոն, որտեղ պաշտոնական հանդիպումով բանակցելու է նախագահ Քլինթոնի եւ Իսրայելի վարչապետ Պերեսի հետ, որ կիրակի օրվանից գտնվում է Միացյալ Նահանգներում: Սակայն «Ռոյթեր» գործակալության հաղորդմամբ, Սպիտակ տան պաշտոնական ներկայացուցիչները հաստատել չեն, թե հանդիպումը Քլինթոնի հետ կկայանա շուտով:

Դիվանագիտություն

Դեմոկրատիան մերձեցնում է նախկին հակառակորդներին

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը եւ Ճապոնիայի ազգային պաշտպանության վարչության պետ Հիդեո Ուսուին Մոսկվայում պաշտոնական բանակցությունների ընթացքին համաձայնության են եկել ռազմական ասպարեզում վստահության միջոցառումների մասին: Այդ միջոցառումները ընդգրկում են ծանուցումը խոշոր զորավարժությունների մասին եւ պաշտպանական գերատեսչությունների պատվիրակությունների պարբերական փոխանակում: Ստորագրվել է համապատասխան արձանագրություն: Գրաչովի եւ Ուսուիի հանդիպումը առաջինն է իր տեսակի մեջ: Ռուս նախարարն ասել է, թե այն ունի հսկայական նշանակություն եւ նպաստելու է վստահությանը եւ փոխըմբռնմանը ռազմական ասպարեզում: Հիդեո Ուսուին, իր հերթին, հայտարարել է թե իր պաշտոնակցի այցը հնարավոր է դարձել «սառը պատերազմի» ավարտով եւ Ռուսաստանում դեմոկրատական կարգերի հաղթանակով:

Հարեւան Թուրքիա

Ապրիլ 28-ի գիշերը անհայտ անձինք Ստամբուլում հարձակվել են ռուսիկանական մի բաժանմունքի վրա: Անատոլիա ռադիոյի հաղորդմամբ, մեկ ոստիկան սպանվել է, երեքը վիրավորվել: Նույն ժամանակ Ստամբուլում գտնվող "Աերոֆլոտի" գրասենյակի մոտ ռումբ է պայթել, որը բարեբախտաբար մարդկային զոհերի պատճառ չի դարձել: Տակավին որեւէ կազմակերպություն կամ անձ այս ոճրագործությունների համար պատասխանատվություն չի ստանձնել:

Հունաստանի արտգործնախարար Պանգալոսը ապրիլ 27-ին հայտարարել է, որ եթե Թուրքիան համաձայնի Էգեյան կղզիների խնդիրն արծարծել Հաագայի միջազգային դատարանում, ապա Աթենքը դեմ չի արտահայտվելու եվրամիության կողմից Թուրքիային բազմամիլիոնանոց վարկի տրամադրմանը: Պանգալոսը այս մասին հայտնել է Բուխարեստում Թուրքիայի արտգործնախարար Էմրե Գյոնենսայի հետ հանդիպման նախօրեին: Եվրամիությունը վարկը տրամադրելու է Թուրքիայի՝ Եվրոպական Մաքսային միությանը անդամակցելու առիթով:

«Անադոլու գործակալության» հաղորդմամբ, Թուրքիայի հարավարեւելյան Բիթլիս եւ Շիրնակ նահանգներում տեղի ունեցած բախումների ժամանակ 27 քուրդ մարտիկ է սպանվել: Դիարբեքիրի անվտանգության մարմինները հաղորդել են, թե վերջին մեկ ամսվա ընթացքին բուրքական զորամիավորումների եւ քրդերի միջեւ բախումների հետեւանքով ավելի քան 400 քուրդ է սպանվել:

Սեւծովյանի հանդիպում Բուխարեստում

Բուխարեստում կայացել է Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության երկրների արտգործնախարարների հանդիպումը, որի ընթացքին քննարկվել են անդամ երկրների միջեւ առեւտրատնտեսական համագործակցության ընդլայնման, ինչպես նաեւ առկա քաղաքական խնդիրների լուծման ուղիները: Արտգործնախարարները քննարկել են նաեւ Սեւծովյան ավազանի եւ զարգացման բանկի գործունեության ընդլայնման, անդամ երկրների հաղորդակցական ուղիների համակարգման, նրանց էներգակիրների պաշարների օգտագործման ծրագրի մշակման, կազմակերպության բյուջեի կազմման, ինչպես նաեւ կազմակերպված հանցագործության դեմ համատեղ պայքար ծավալելու առնչվող խնդիրներ:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Մամուլի նախընտրական կանոնակարգում

Ռուսաստանի պետական եւ մասնավոր մամուլը պատրաստ է դիմավորել նախագահական ընտրարշավը: Հրատվության պետական միջոցներին՝ թերթերին, ռադիոյին եւ հեռուստատեսությանը հրահանգված է սահմանափակել նախընտրական քարոզչության ծավալը հրապարակության մակերեսի կամ հեռարձակման եթերային ժամանակի 10 տոկոսով:

Երկրի նախագահը պետք է խոսի բոլորի հետ

Նախագահ Ելցինի օգնական Գեորգի Սատարովը հայտարարել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ին, թե Բորիս Ելցինը պլանավորում է քաղաքական խորհրդակցությունների մի շարք, որը ընդգրկելու է նաեւ կոմունիստների ներկայացուցիչներին: Ռուս կոմունիստների առաջնորդ Գենադի Զյուգանովը ապրիլ 29-ին հանդիպել է «երիտասարդ հայրենասերների» հետ, որոնք պաշտոնապես հայտնել են իրենց աջակցությունը Զյուգանովի թեկնածությանը:

Երիտասարդ հայրենասերները կոմունիստների ուշադրության կենտրոնում

Պառլամենտական կենտրոնում գումարվել է հայրենասեր երիտասարդության կոնգրեսը: Իբրեւ հյուր ներկա է եղել Նովգորոդից ժամանած Զյուգանովը, ինչպես նաեւ նախկին փոխնախագահ Ռուցկոյը եւ «Լավրովի Սայ» հանրահայտ ռոք-խմբի մենակատար Յուրի Շաւունովը: Հայրենասերների կարծիքով, Ելցինից 13 տարով երիտասարդ Զյուգանովը ավելի լավ է հասկանում ցանկության ցավերը եւ կարիքները: Պատասխան խոսքով Զյուգանովը հայտարարել է, թե ինքը լավ է հասկանում երիտասարդության խնդիրները եւ որ կուսակցությունը ոչ միայն աջակցելու եւ օգնելու է, այլեւ ապագայի համար ստեղծելու ամենանպաստավոր պայմաններ:

Բանակն ու ժողովուրդը միասնական են

Իրանի արտգործնախարար Վելայաթին, ապրիլ 28-ին անդրադառնալով բուրք-իսրայելական ռազմական համաձայնագրին եւ նրանից բխող հնարավոր սպառնալիքին, ասել է, թե Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը հզոր երկիր է, եւ ժողովուրդը միշտ նրա թիկունքին պատրաստ է պաշտպանել հայրենիքը: Ըստ արտգործնախարարի, ոչ մի երկիր չի համարձակվի ոտնձգություն կատարել Իրանի դեմ, իսկ հարձակման դեպքում հուժկու եւ արժանի պատասխան կստանա:

Իրանի ներքգործնախարարությունը զգուշացնում է

Իրանի Ներքգործնախարարի խորհրդական եւ օտարերկրյա փախստականների վարչության պետ Մորթեզա Հոսեյնին ապրիլ 28-ին լրագրողների հետ հանդիպմանը հայտնել է, թե ներկայիս տարբեր երկրներից 2 մլն 50 հազար տարագիրներ ժամանակավորապես բնակվում են Իրանում: Իսկ մինչ այժմ 1 միլիոն 300 հազար աֆղանցիներ վերադարձել են իրենց հայրենիք: Հավելի առնելով Իրաքի իրադրությունը, մինչ այժմ միայն 4000 իրաքցիներ, երկրի հյուսիսային շրջաններում, վերադարձել են հայրենիք:

«Պետհրատ»-ի հրատարակչական տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Պատվեր 69149 Տպաքանակ 3500 Ստորագրված է տպագրության 29. 04. 1996 Գինը 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@